

PICTURA EXONARTEXULUI BISERICII MĂNĂSTIRII VORONEȚ*

de ECATERINA CINCHEZA-BUCULEI

Biserica mănăstirii Voroneț se numără printre ctitoriile ridicate de Ștefan cel Mare între iunie 1487 și octombrie 1488 (Pătrăuți, Milișăuți, Sf. Ilie), mai exact, după cum se spune în pisania așezată în axul ușii de intrare (astăzi în exonartex), în scurtul interval mai – septembrie 1488: „ Io Ștefan Voevod, prin mila lui Dumnezeu Gospodar al țării moldovenești, fiul lui Bogdan Voevod, a început a zidi acest hram la Mănăstirea Voroneț, în numele sfântului și slăvitului și mare mucenicului și biruitorului Gheorghe, în anul 6996 (1488) în luna Mai 26, Luni, după Pogorârea Sfântului Duh și s-a săvârșit în același an în luna Septembrie 14”¹. Biserica este de plan triconc, cu abside semicirculare, cu turlă pe naos sprijinită pe un sistem de bolți etajate, specific moldovenești. Pronaosul, de formă dreptunghiulară, este boltit cu o largă calotă susținută de patru arcuri mari sprijinite în console și este despărțit de naos printr-un perete gros străpuns de o ușă cu chenar gotic format din vergele încrucișate. Exonartexul închis a fost adăugat de către mitropolitul Grigore Roșca, care l-a ridicat și l-a decorat cu picturi odată cu exteriorul, în timpul domniei lui Iliș, la 1547, după cum este consemnat în pisania pictată la exterior, lângă intrare: † Изволеніємъ ѿца и по[...]е/ніємъ снѧ и съвършеніе[мъ] ст҃го/ дхѧ и по трѣжденіємъ ра[ба Бо]жїа/ кир Григорїа митрополита [вс]еи/ земли·Мольдавсконї: прило[...]и нача сѧ и създа сѧ и съврѣ[ши]сѧ·сѣи малїи припратѣ·и испи[са]/ сѧ·школо въса·црѣвъ·въ за дс/шиє севѣ: въ днї· бл҃гочстиваго Іо/на Илиаша воеводы: и мт҃ри е(г)[о]/ Елени/ в лтѣ: знѣ: м(с)ца: се(п)тє(в)·днї — „Cu vrerea Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh și cu osteneala robului lui Dumnezeu, chir Grigorie Mitropolitul Țării Moldovenești, s-a adăugat și s-a început și s-a zidit și s-a săvârșit acest mic pridvor; și s-a pictat în jurul întregii biserici, pentru sufletul său, în zilele blagocestivului Ioan Iliș Voevod și ale mamei sale Elena, în anul 7055 (1547) luna Septembrie 13”². De formă dreptunghiulară, el este boltit în semicilindru pe axa nord-sud. Deasupra intrărilor, de la nord și sud, a fost plasată câte o fereastră gotică înaltă. Pe sulul desfăcut ținut de Roșca, pictat la exterior în stânga ușii de intrare, este menționată aceeași calitate de ctitor a mitropolitului: Гї Исѹ Хѣ при(м)и/ моленїє и/ потрѣж(д)енїє/ мое с(и) ма(л)и/ припра(т) ра(в) гѣх м/итропо(л)итѣ Кирь Григорїо въ и(м)/ твоє ст҃ое – „Doamne Isuse Hristoase, primește rugăciunea și osteneala mea acest mic pridvor, robul lui Dumnezeu Mitropolitul chir Grigorie în numele tău cel sfânt”³.

* Cercetare făcută în cadrul proiectului: *Text și imagine în pictura românească din sec. al XVI-lea*, coordonator Constantin Ciobanu. În cadrul aceluiași proiect se înscrie atât studiul inscripțiilor, realizat de Ruxandra Lambru de la Universitatea din București, cât și executarea fotografiilor, de către Sorin Chițu de la Institutul de Istoria Artei, București.

¹ G. Balș, *Bisericile lui Ștefan cel Mare*, în BCMI, 43–46, XVIII, 1925, București, 1926, p. 31–36, traducerea inscripției, p. 34 (după E. Kozak, *Die Inschriften aus der Bukovina. Epigraphische Beiträge zur Quellenkunde der Landes und Kirchengeschichte*, I, Wien, 1903, p. 202–203).

² G. Balș, *Bisericile și mănăstirile moldovenești din veacul al XVI-lea, 1527–1582*, în BCMI, 55–58, XXI, 1928, București, 1928, p. 88–91, Fig. 100, traducerea inscripției, p. 88 (după E. Kozak, *loc. cit.*). Aceeași traducere la Ruxandra Lambru.

³ Idem. Aceeași traducere la Ruxandra Lambru.

Absida altarului și naosul au fost decorate cu fresce în timpul domniei lui Ștefan cel Mare, posibil, între 1488 și 1496⁴, la fel și pronaosul⁵, împrăștiat numai parțial, culoare peste culoare, din inițiativa mitropolitului Teofan, așa cum rezultă din inscripția pictată deasupra intrării în naos, probabil, în prima perioadă în care a deținut această funcție (1535–1541), anul 1550 din inscripție fiind, după toate probabilitățile, greșit, de vreme ce în acel an mitropolit era Grigore Roșca, și nu Teofan.

Atât bolta cât și pereții exonartexului au fost acoperiți cu o multitudine de scene mărunte aparținând unui *Menolog* complet, de tipul „cu încadrare”, conform soluției *Vaticanus gr.1613*, devenite caracteristică în pictura medievală din Moldova și Țara Românească⁶. W. Podlacha le consideră „lucrări mărunte, superficiale și... fără valoare”⁷, iar P. Henry remarcă ca temă unică a exonartexului *Menologul* complet, mult prea înghesuit într-un spațiu neadecvat ca dimensiune⁸. În general, tema deși socotită „un important element nou pe care zugravul de la Dobrovăț l-a introdus în pictura moldovenească”⁹, a fost totuși definită numai ca parte a unui program iconografic, alcătuită dintr-o mulțime de imagini „mici și stereotipe, ilustrând momentele reprezentative din viața sfinților de peste an”¹⁰. Ultimele cercetări i-au acordat însă *Menologului* o atenție specială, integrându-l programelor iconografice, nu ca pe o simplă înșiruire se sfinți, ci ca pe un subiect viu care corespunde ritmului liturgic și scopului pentru care a fost ales¹¹.

La Voroneț, el a fost repartizat pe toată suprafața exonartexului în 12 registre. Anul începe pe boltă, spre nord, fără un semn distinct. Fiecare lună este marcată printr-o inscripție ce o definește și printr-o semilună mică pictată în cadrul compozițiilor care ilustrează ziua de întâi, așa cum se întâlnește la Sf. Dumitru din Suceava. Pentru prima zi a anului este de remarcat faptul că alături de Simeon Stâlplnicul apare și icoana Maicii Domnului, care amintește minunea săvârșită la Miasion, minune comemorată în ziua de 1 septembrie, și care a mai fost semnalată numai la Dobrovăț¹². Zilele se ordonează după tipic, lunile urmând o mișcare circulară. Astfel *septembrie* este plasată în axul bolții, spre est și vest, *octombrie* începe sub 1 septembrie și merge inelar ocupând și timpanele de la nord și sud, *noiembrie*, *decembrie*, *ianuarie*, *februarie*, *martie*, *aprilie*, *mai*, *iunie*, *iulie* urmează același traseu, fiecare pe câte un registru, inclusiv *august* care ocupă registrul inferior. Pentru ultima lună a anului s-a adoptat soluția folosită la Sf. Gheorghe din Suceava, Moldovița, Neamț, a ilustrării zilelor cu sfinți în picioare, singurele scene fiind *Schimbarea la Față* (6 aug.), *Adormirea Maicii Domnului* (15 aug.) și *Punerea în raclă a brâului Maicii Domnului* (31 aug.). Ultima sărbătoare este ilustrată prin minunea săvârșită cu brâul Fecioarei, prin care împărăteasa Zoe, soția împăratului Leon cel Înțelept, a fost vindecată de un duh necurat. În scenă apare Leon, cel care a deschis racla cu brâul Maicii Domnului după 410 ani de când fusese adus la Constantinopol de la Ierusalim de către Arcadie, fiul lui Teodosie cel Mare, și patriarhul Constantinopolului, care pune cinstitul brâu peste împărăteasă¹³.

⁴ Maria Ana Musicescu, *Considerații asupra picturii din altarul și naosul Voronețului*, în *Cultura Moldovenească din timpul lui Ștefan cel Mare*, Culegere de studii îngrijită de M. Berza, 1964, p. 364 n. 1, p. 367–370; Maria Ana Musicescu și Sorin Ulea, *Voroneț*, București, 1969, p. 9–10 (autorii consideră pictura exonartexului din 1547 și pe cea a pronaosului din 1550).

⁵ Socotit multă vreme pictat la o dată ulterioară, de către toți cercetătorii care ne-au precedat, a fost redatat în timpul lui Ștefan cel Mare de către Ecaterina Cincheza-Buculei, *Le programme iconographique du narthex de l'église du monastère de Voroneț*, *RRHA.BA*, XXX, 1993, p. 3–23. Curățarea picturilor din pronaos (2005), de către echipa de restauratori coordonată de O. Boldura, care a finalizat și restaurarea picturilor exonartexului, nu a adus nicio schimbare datării noastre (O. Boldura, *Pictura murală din nordul Moldovei, modificări estetice și restaurare*, Editura Accent Print, Suceava, 200, p. 402).

⁶ P. Mijović, *Les ménologes en Roumanie et en Serbie médiévale*, în *Actes du XIVe Congrès International des Études Byzantines, Bucarest 6–12 septembre 1971*, București, 1975, p. 582.

⁷ W. Podlacha, *Pictura murală din Bucovina [Malovidla sciencie w cerkwiah Bukowiny]*, Lvov, 1912], București, 1985, p. 98, 288.

⁸ P. Henry, *Monumentele din Moldova de Nord de la origini până la sfârșitul secolului al XVI-lea. Contribuție la studiul civilizației moldave*, București, 1984 (traducere din lb. franceză, ed. Ernest Leroux, Paris, 1930), p. 201.

⁹ Sorin Ulea, în *Istoria Artelor Plastice în România*, I, București, 1968, p. 361. *Menologul*, în formă restrânsă, apare pentru prima dată în Moldova, în pronaosul Voronețului, Ecaterina Cincheza-Buculei, *Le programme iconographique du narthex de l'église du Monastère de Voroneț*, p. 6–7.

¹⁰ *Ibidem*.

¹¹ D. Barbu, *Pictura murală din Țara Românească în secolul al XIV-lea*, București, 1986, despre *Menologul* de la Cozia, p. 56–71; Ecaterina Cincheza-Buculei, *Sur la peinture du narthex de l'église du monastère de Bucovăț (XVIe siècle): présence d'un peintre grec ignoré*, în *RRHA.BA*, XXVI, 1989, p. 11–26; idem, *Pictura pronaosului bisericii mănăstirii Căluu, în SCIA.AP*, XXXVI, 1989, p. 19–30; idem, *Menologul de la Dobrovăț (1529)*, în *SCIA. AP*, T.39, 1992, p. 7–28; Idem, *Le programme iconographique du narthex de l'église du monastère de Voroneț*, Idem, *Le programme iconographique des peintures murales de la chambre des tombeaux de l'église du monastère de Dobrovăț*, în *Cahiers balkaniques*, 21, 1994, Paris, p. 21–58; idem, *Pictura pronaosului bisericii mănăstirii Sucevița*, *SCIA. AP*, Seria nouă, T.3(47), București, 2013, p. 175–227.

¹² Ecaterina Cincheza-Buculei, *Menologul de la Dobrovăț (1529)*, p. 13–14, Fig. 1, Pl. 1.

¹³ *Viețile Sfinților pe luna August*, Editura Episcopiei Romanului, 1998, p. 407. Vindecarea împărătesei Zoe a mai fost pictată numai la Probota și Roman. În celelalte *Menologuri* este consemnată aducerea brâului la Constantinopol.

Fig. 1. Menolog, 1–5, 25–30 sept., boltă, ax.

Fig. 2. Menolog, 14–16 sept., boltă, latura vestică.

Fig. 3. *Menolog*, 19–21 sept., boltă, latura vestică.

Fig. 4. *Menolog*, 23–24 sept., boltă, latura vestică.

Fig. 5. *Menolog*, 14 oct. (Sf. Paraschiva), perete sud; 10–11 nov., boltă, latura estică și perete sud.

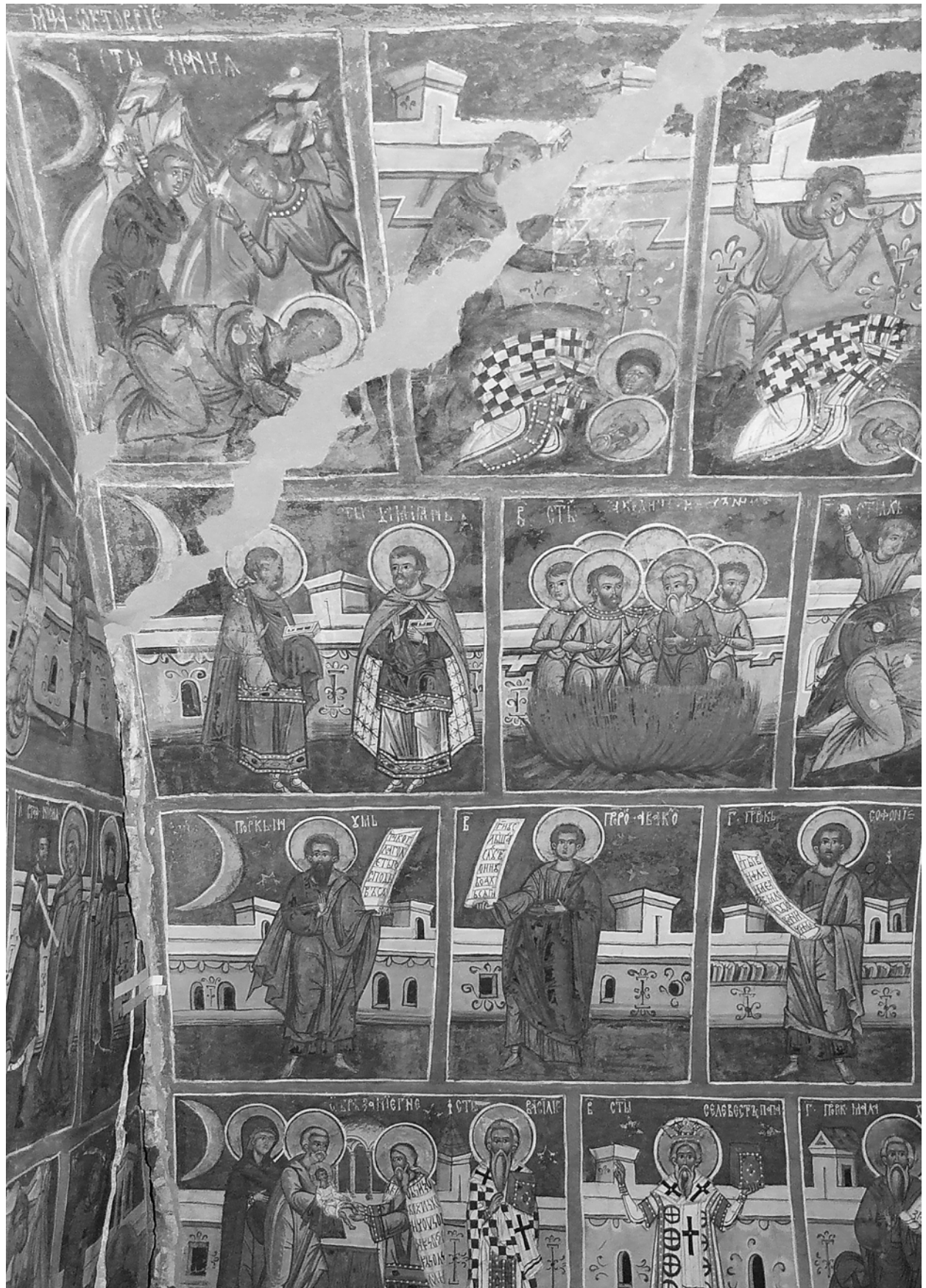

Fig. 6. Menolog, 1-3 oct., 1-2 nov., 1-3 dec., 1-3 ian., boltă, latura estică.

Fig. 7. *Menolog*, 18 oct., boltă, latura vestică.

Fig. 8. *Menolog*, 25–26 oct., boltă, latura vestică.

Fig. 9. Menolog, 4–11 oct., 3–8 nov., 3–10 dec., 2–9 ian., 2–8 febr., boltă, latura estică.

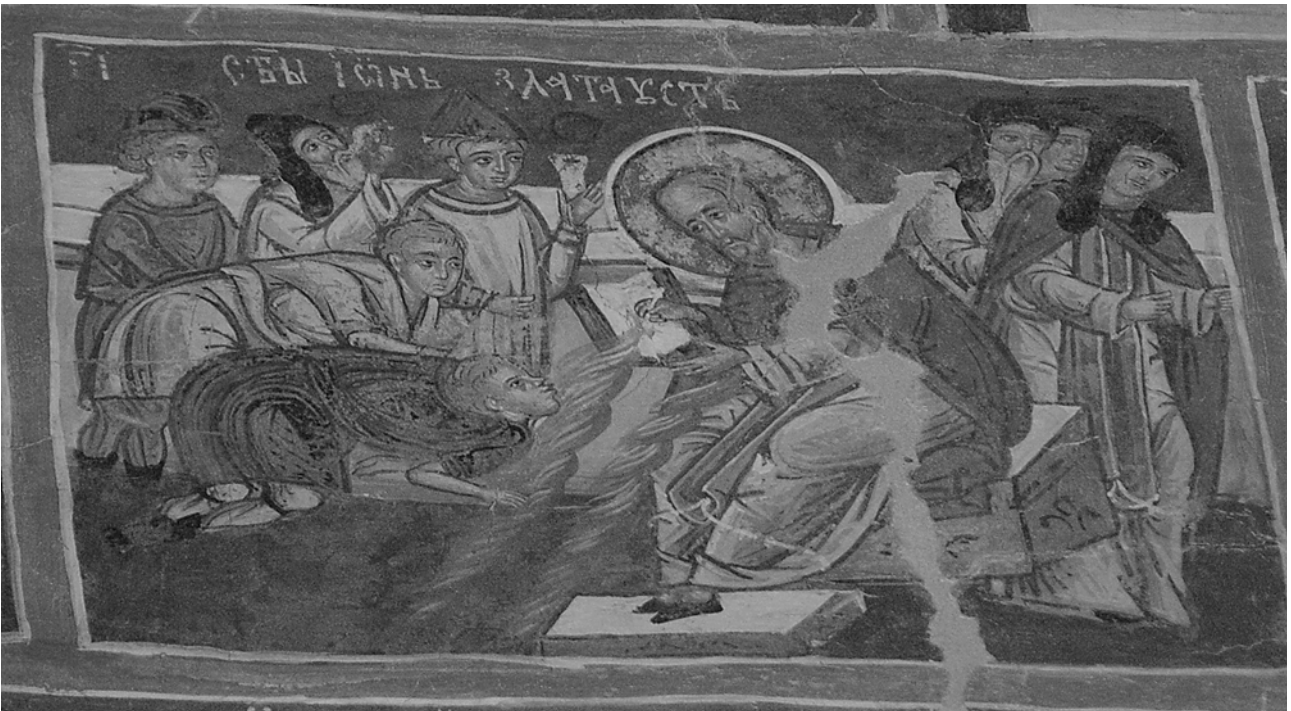

Fig. 10. Menolog, 13 nov., perete sud.

Fig. 11. Menolog, 20–23 oct., 20–22 nov., 18–22 dec., 19–22 ian., boltă, latura vestică.

Fig. 12. *Menolog*, 24 nov., boltă, latura vestică.

Fig. 13. *Menolog*, 25–26 nov., boltă, latura vestică.

Fig. 14. Menolog, 16–17 dec., boltă, latura vestică.

Fig. 15. Menolog, 27–28 nov., 28 dec., perete nord.

Fig. 16. Menolog, 28–30 nov., 29 dec., perete nord.

Fig. 17. *Menolog*, 30–31 dec., perete nord.

Fig. 18. *Menolog*, 12–13 dec., 11–12 ian., perete sud.

Fig. 19. *Menolog*, 16 ian., perete sud.

Fig. 20. *Menolog*, 27 ian., perete nord.

Fig. 21. *Menolog*, 30 ian., perete nord.

Fig. 22. *Menolog*, 15 febr., perete sud.

Fig. 23. *Menolog*, 17 febr., perete vest.

Fig. 24. *Menolog*, 22 febr., perete vest.

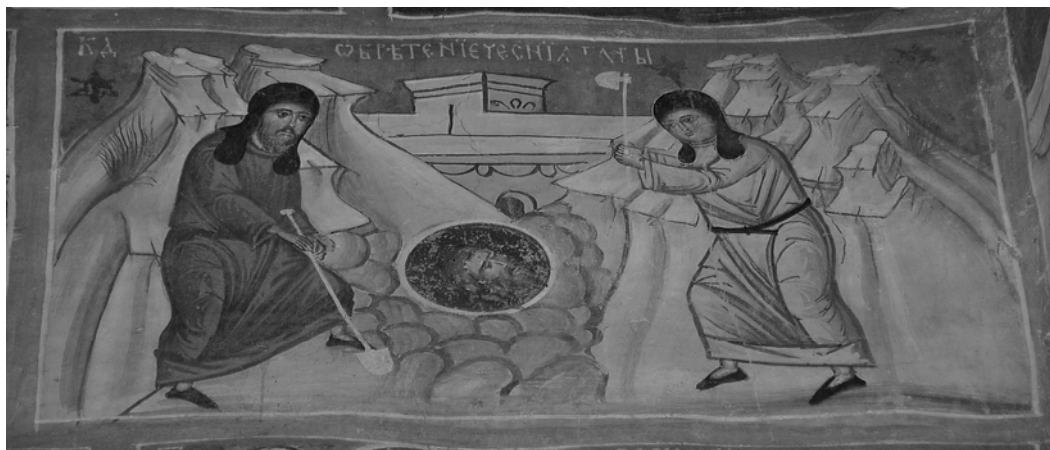

Fig. 25. *Menolog*, 24 febr., perete vest.

Fig. 26. *Menolog*, 5 mart., perete est.

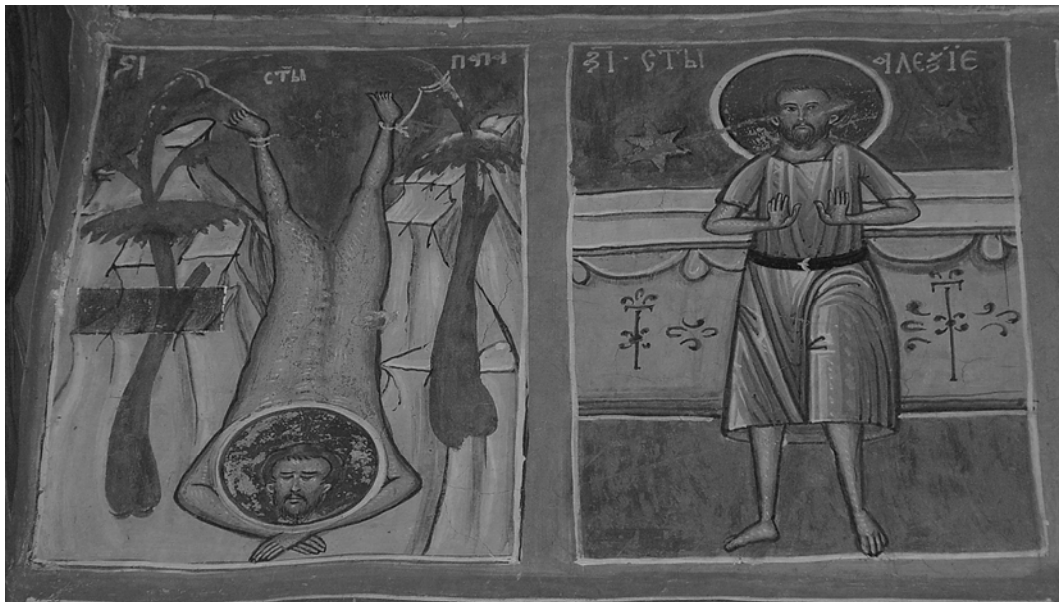

Fig. 27. *Menolog*, 16–17 mart., perete vest.

Fig. 28. *Menolog*, 19 mart., perete vest.

Fig. 29. *Menolog*, 26–27 mart., perete nord.

Fig. 30. *Menolog*, 29 mart., glaf fereastră nord, latura estică.

Fig. 31. *Menolog*, 1 apr., perete est.

Fig. 32. *Menolog*, 16 apr., perete vest.

Fig. 33. *Menolog*, 18 apr., perete vest.

Fig. 34. *Menolog*, 25 apr., perete nord.

Fig. 36. *Menolog*, 13 mai, perete sud.

Fig. 35. *Menolog*, 6-7 mai, perete est.

Fig. 37. *Menolog*, 25 mai, perete vest.

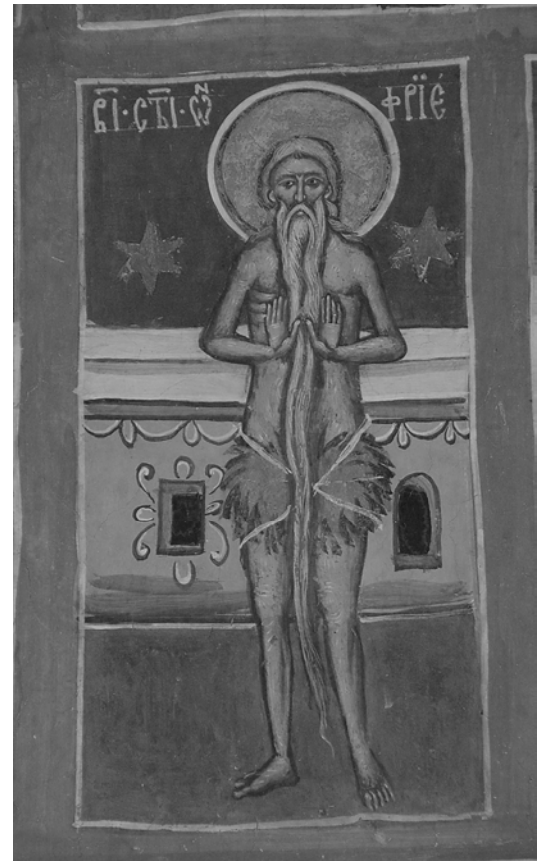

Fig. 39. *Menolog*, 12 iun., perete sud.

Fig. 38. *Menolog*, 3–4 iun., perete est.

Fig. 40. *Menolog*, 18 iun., perete vest.

Fig. 41. *Menolog*, 21 iun., perete vest.

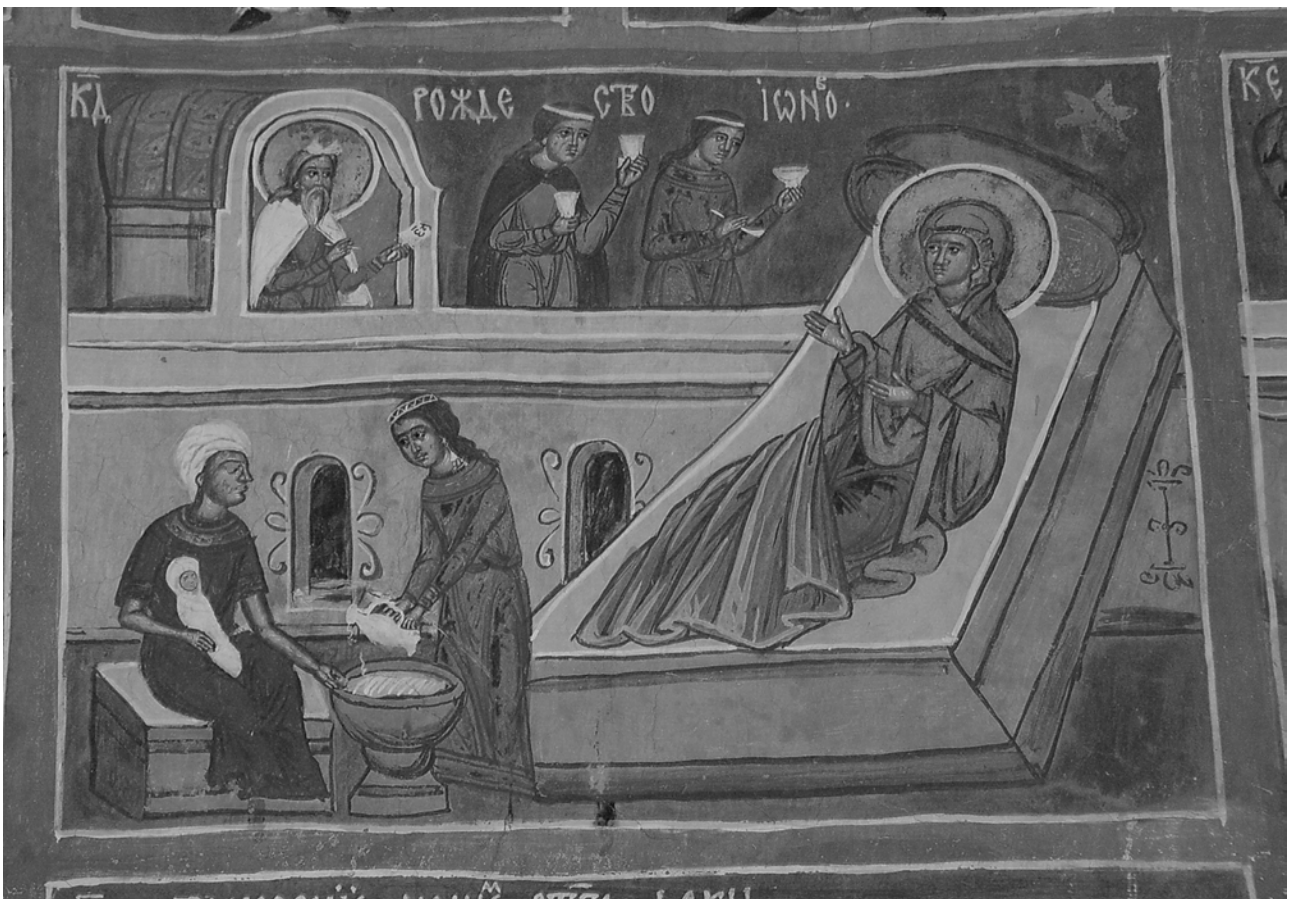

Fig. 42. *Menolog*, 24 iun., perete vest.

Fig. 43. *Menolog*, 2 iul, perete est.

Fig. 44. *Menolog*, 11 iul., glaf ușă sud, latura estică.

Fig. 45. *Menolog*, 13–15 iul., perete sud.

Fig. 46. *Menolog*, 20 iul., perete vest.

Fig. 47. *Menolog*, 29 iul., glaf ușă nord, latura estică.

Fig. 48. *Menolog*, 1 aug., perete est.

Fig. 49. *Menolog*, 14-16 aug., perete vest.

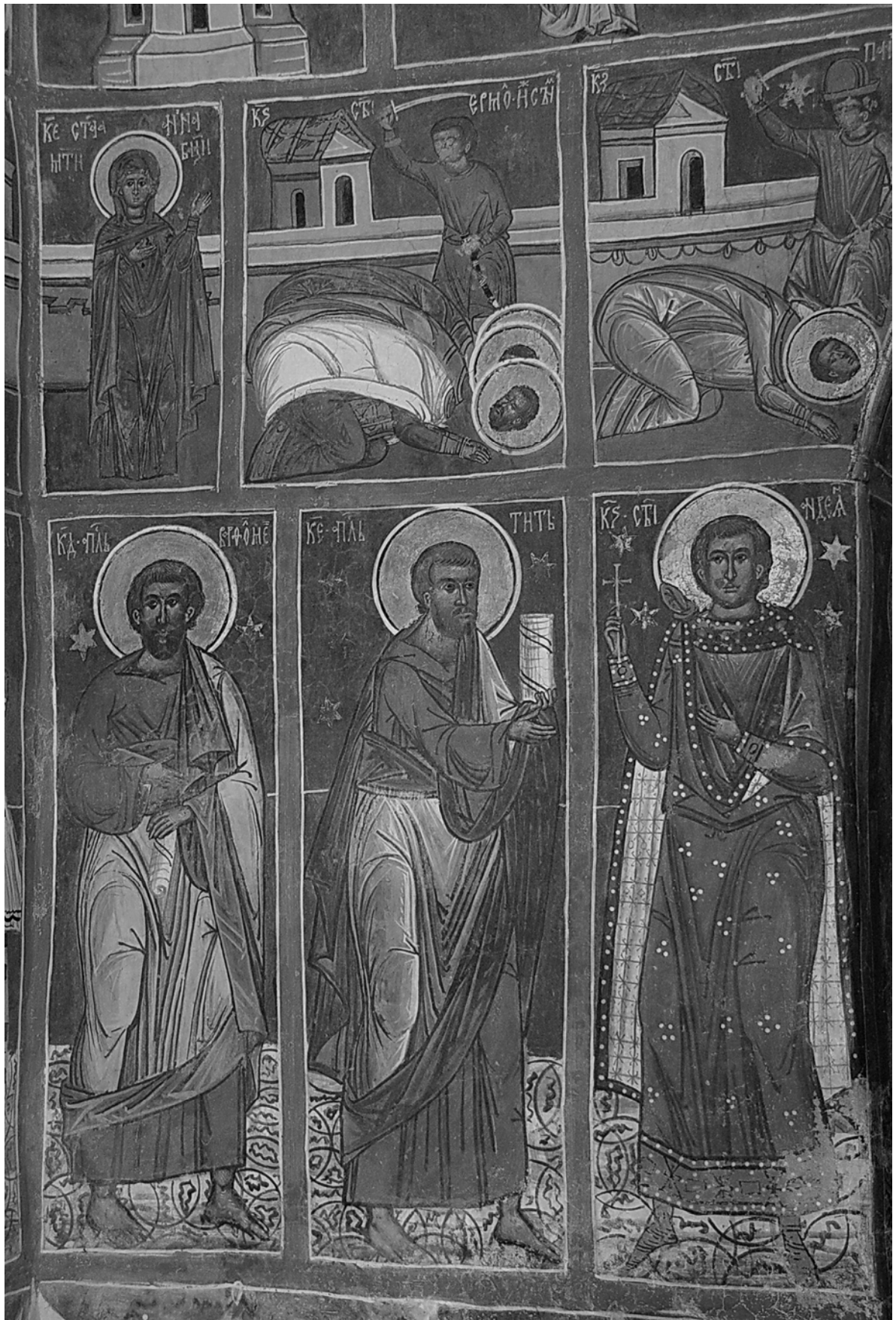

Fig. 50. Menolog, 25–27 iul., 24–26 aug., perete nord.

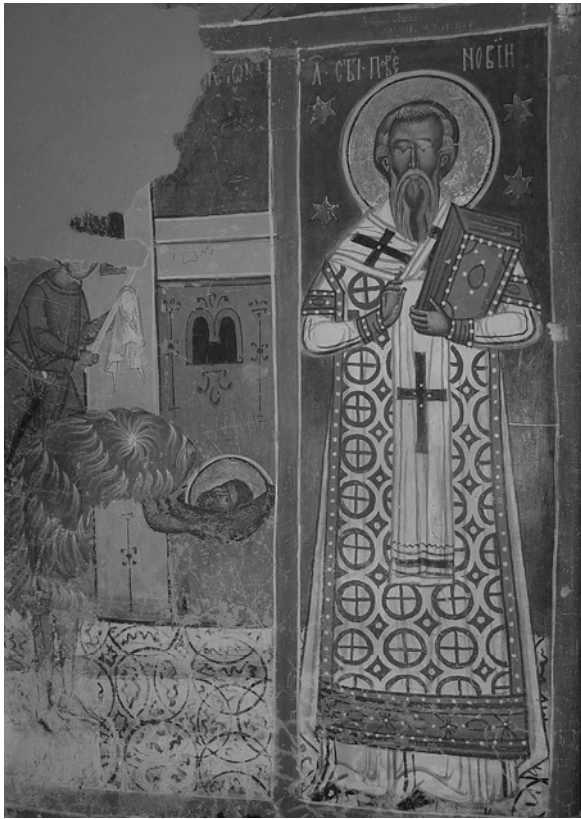

Fig. 51. *Menolog*, 29–30 aug., glaf ușă nord, latura estică.

Fig. 53. *Daniil Sihastrul*, perete nord.

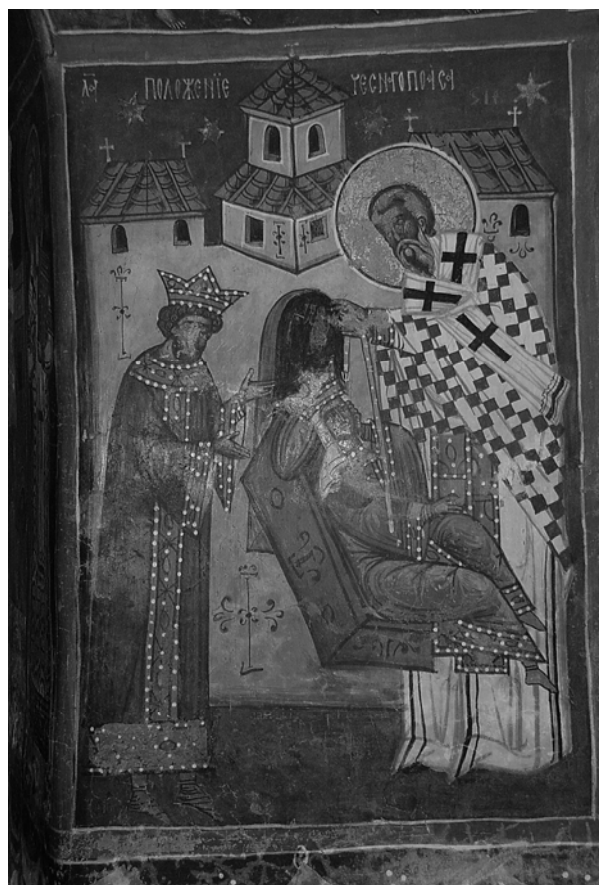

Fig. 52. *Menolog*, 31 aug., perete nord.

Fig. 54. *Maica Domnului Îndurătoarea*, perete est.

Fig. 55. *Maica Domnului*, glaf ușă nord, ax.

Fig. 56. *Iisus Hristos*, glaf ușă sud, ax.

Fig. 57. *Arh. Mihail*, timpan ușa sud.

Fig. 58. *Arh. Gavriil* (26 mart.) perete nord.

În continuarea lunii august, la nord, dar fără să facă parte din ea, a fost pictat un monah în picioare, frontal sprijinit într-o cârjă, cu un rotulus desfăcut în mâna dreaptă. Inscripția îl denumește Daniil, cu siguranță portretul lui Daniil Sihastrul, pictat încă o dată și la exterior, alături de Grigore Roșca. Identitatea figurilor celor doi, și a modului în care au fost prezentați, face neîndoiebnică această identificare. Mormântul schimnicului se află însă în pronaos¹⁴, în pridvor fiind locul de odihnă al mitropolitului Roșca, pregătit de acesta încă din timpul vieții, așa cum este scris pe piatra lui funerară: „În zilele blagocestivului Domn Iliș, Voevod, iată eu, Mitropolitul Kir Grigorie, m-a cuprins teama morții pe mine care număr 73 ani de viață și m-am gândit că nu voi fi ferit de acest pahar și m-am hotărât pentru această casă a tuturor fraților acestui sfânt lăcaș și mi-am făcut aici o groapă în care aș vrea când voi muri să fiu înmormântat; la anul 7078 (1570), luna Februarie 5”¹⁵. Textul este deosebit de sugestiv și ne dezvăluie modul de gândire al mitropolitului care, asemenea voievozilor, și-a construit prin exonartexul de la Voroneț o necropolă, alegând ca program iconografic ceea ce lui i s-a părut cel mai potrivit. Astfel, funcția pridvorului poate fi asimilată, în cazul de față, funcției de gropniță, iar cea a *Menologului* unei teme cu caracter funerar, în sensul exaltării prin el a credinței în Înviere, deci a triumfului asupra morții. Deasupra ușii de intrare în pronaos a fost pictată, ca în multe alte biserici moldovenești, *Maica Domnului Îndurătoarea* (Eleusa)¹⁶. La Voroneț ea a fost inclusă printre scenele din *Menolog*, tipologic apropiindu-se de reprezentarea din biserica mitropolitană din Suceava, prin prezența în partea superioară, lateral, a arhanghelilor Mihail și Gavriil, care, deși nu poartă în mâini însemnele Patimilor, prin expresia lor le anunță. Prefigurarea jertfei hristice încă de la naștere, scopul Întrupării pentru salvarea omenirii prin jertfa mântuitoare, se împletește aici cu jertfele martirice. Tot Maica Domnului, dar Orantă cu Pruncul pe piept, a fost pictată în axul glafului ferestrei de la nord, în pandant cu imaginea lui Iisus binecuvântând cu ambele mâini, din axul glafului de la sud. Cei doi arhangheli, Mihail și Gavriil, busturi, completează programul iconografic, fiind plasați în timpanele celor două uși, la nord și la sud. Rolul lor este, în mod evident, de păzitori ai intrărilor, amândoi purtând săbii scoase din teacă.

Nici din punct de vedere stilistic, pictura exonartexului nu se încadrează caracteristicilor ansamblurilor murale din vremea lui Ștefan cel Mare. Scenele sunt mici, compozițiile simple, personajele lipsite de eleganță, culorile vii. Literele inegale din inscripții, ca și multe greșeli de scriere, de neînțelegere a unui text sau repetarea uneori a aceluiași cuvinte pe sulurile desfășurate ale unor sfinți diferiți indică prezența unui pictor mai puțin școlit, cu siguranță un moldovean mai puțin cunoscător al slavonei. Diferențele stilistice evidente între portretul Maicii Domnului Îndurătoarea (Fig. 54), a celor doi arhangheli din timpanele ușilor laterale (Fig. 57), a figurilor onora dintre sfinții din registrul inferior¹⁷ și restul picturii dovedesc însă că aici a lucrat și un alt pictor, mai sensibil și mai experimentat, posibil, un membru al echipei care a pictat la exterior.

PROGRAMUL ICONOGRAFIC

Bolta semicilindrică și pereții

Menolog

Boltă, latura estică, primul registru, de la nord la sud

Luna Septembrie м(сѹ)а септѣбрѣа numele lunii scris pe fașa roșie ce desparte registrele. Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă.

1. (1) Sf. Simeon а сѣмѣ сѣ(м)ѣѡн Simeon Stâlpnicul în stâlp, binecuvântând și ținând un sul strâns în mâna stângă; icoana Maicii Domnului Hodigitria, amintire a minunii de la Miasion – ieșirea intactă din apă, după multă vreme, a icoanei făcătoare de minuni a Maicii Domnului – comemorată tot în această zi¹⁸, apare în colțul opus semilunii

¹⁴ G. Balș, *Bisericile lui Ștefan cel Mare*, p. 282.

¹⁵ Idem, *Bisericile sec. XVI*, p. 336.

¹⁶ La Bălinești, Neamț (în luneta ușii), Baia, Suceava, Sf. Gheorghe (ca la Neamț), Moldovița și Humor (idem, *Maica Domnului Îndurătoarea în bisericile moldovenești din veacul al XVI-lea*, București, 1930). Despre rolul acestei imagini în iconografia intrărilor v. Ioana Iancovescu, *L'Iconographie des entrées d'après des monuments de Roumanie et de Bulgarie*, în *Iztkustivo/Art in Bulgaria*, 33–34, 1996, p. 23, n.16.

¹⁷ De exemplu, Daniil Sihastrul, la fel pictat atât în interior, cât și la exterior.

¹⁸ *Viețile Sfinților pe luna Septembrie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1991, p. 40–41.

2. (2) Sf. Mamant $\tilde{\text{м}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{мамант}\tilde{\text{ь}}$ dezbrăcat, cu mâinile legate la spate, în cădere pe spate, în timp ce este străpuns în pânțele cu o vergea ascuțită, de către un executor
3. (3) Sf. Antim $\tilde{\text{а}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{антим}\tilde{\text{ь}}$ episcopul Nicomidiei decapitat
4. (4) Sf. Vavila $\tilde{\text{в}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{вавила}\tilde{\text{ь}}$ decapitarea Sf. Vavila, episcop de Antiohia, și a celor trei copii ucenici ai lui, de către un soldat
5. (5) Sf. Proroc Zaharia $\tilde{\text{з}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{захаріа}\tilde{\text{ь}}$ înjunghiat în fața altarului de către un soldat
6. (6) Minunea de la Colose $\tilde{\text{с}} \cdot \text{чюдо вѣ колл(с)ах}$ arhanghelul Mihail oprind apa și cuviosul Arhip
7. (7) Sf. Sozont $\tilde{\text{з}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{созонт}\tilde{\text{ь}}$ întins pe o placă de piatră și bătut cu bâte de către doi executori
8. (8) Nașterea Maicii Domnului $\tilde{\text{н}} \cdot \text{рождество вѣци}$ compoziția obișnuită
9. (9) Sf. Ana, Sf. Ioachim $\tilde{\text{а}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{а}} \cdot \text{анна} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{иоаким}\tilde{\text{ь}}$ în picioare
10. (10) Sf. Minodora, Mitrodora, Nimfodora $\tilde{\text{т}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{а}} \cdot \text{минодора} / \text{митродора} \cdot \text{нимфодора}$ dezbrăcate, legate pe cruci în formă de T (tau)¹⁹
11. (11) Teodora $\tilde{\text{д}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{теодора}$ cuvioasa Teodora în picioare, cu o cruce în mâna dreaptă
12. (12) Avtonom $\tilde{\text{в}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{автоном}\tilde{\text{ь}}$ sfântul mucenic lapidat
13. (13) Sf. Corneliu $\tilde{\text{к}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{корнеліе}$ în picioare, în calitate de propăvăduitor al Evangheliei, înveșmântat cu chiton și himation și ținând un sul strâns în mâna dreaptă²⁰

Boltă, latura vestică, primul registru, de la sud la nord

14. (14) „Înălțarea” $\tilde{\text{д}} \cdot \text{вѣздвиженіе}$ Înălțarea Sf. Cruci de către patriarhul Macarie, aflat între sfinții împărați Constantin și Elena
15. (15) Sf. Nichita $\tilde{\text{н}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{никита}$ dezbrăcat în foc
16. (16) Sf. Eufimia $\tilde{\text{с}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{а}} \cdot \text{ефиміа}$ ²¹ atacată de o ursoaică
17. (17) „Sf. Mc. Credință, Iubire, Nădejde” $\tilde{\text{з}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}}(\chi) \cdot \text{м}(ч) \cdot \text{вѣр(н)} \cdot \text{лю(в)} \cdot \text{надеж(д)} \cdot \text{ь}$ cele trei surori – Pistis, Elpis, Agapis – și mama lor Sofia decapitate
18. (18) Sf. Evmenie $\tilde{\text{н}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{евменіе}$ episcopul Gortinei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
19. (19) Trofim, Savatie, Dorimedont $\tilde{\text{с}} \cdot \text{т} \cdot \text{рофи(н)} \cdot \text{сават(т)} \cdot \text{е}^{22} \cdot \text{доромен(т)} \cdot \text{ь}^{23}$ decapitați
20. (20) $\tilde{\text{к}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{евстатіе}$ Sf. Eustatie cu soția, dezbrăcați, și cei doi copii (pictate numai nimburile în spatele părinților) în bou de aramă încins
21. (21) Proroc Iona $\tilde{\text{к}} \cdot \text{а} \cdot \text{пророк(к)} \cdot \text{ио́на}$ în picioare, cu sul desfăcut în mâini²⁴; pe sul: $\tilde{\text{г}} \cdot \text{н} \cdot \text{с} / \text{с} \cdot \text{льш} / \text{ах} \cdot \text{с} / \text{л} \cdot \text{зх} \cdot \text{ь} / \text{тво(н)}$ „Doamne, auzit-am faima Ta” (*Avacum* 3.2)²⁵
22. (22) Sf. Foca $\tilde{\text{к}} \cdot \text{в} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{фока}$ decapitat
23. (23) „Zămislirea Sf. Ioan” $\tilde{\text{к}} \cdot \text{г} \cdot \text{зачатіе іоаново}$ Zaharia și Elisabeta în picioare, îmbrățișați²⁶
24. (24) Sf. Tecla $\tilde{\text{к}} \cdot \text{д} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{а}} \cdot \text{е(к)} \cdot \text{ла}$ în picioare, cu cruciulița de martir în mâna dreaptă
25. (25) Sf. Eufrosina $\tilde{\text{к}} \cdot \text{е} \cdot \text{фро/си(н)}$ cuvioasă în picioare, cu o cruce în mâna dreaptă
26. (26) „Mutarea la Domnul a [Sf.] Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu” $\tilde{\text{к}} \cdot \text{с} \cdot \text{прѣставленіе} / \text{іо(н)} \cdot \text{вѣсло(в)}$ Sf. Ioan Teologul așezat în mormânt de către patru ucenici
27. (27) Sf. Calistrat $\tilde{\text{к}} \cdot \text{з} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{калистрат}\tilde{\text{ь}}$ șapte mucenici decapitați
28. (28) Sf. Hariton $\tilde{\text{к}} \cdot \text{и} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{харитто(н)}$ monah în picioare, cu un baston în mâna stângă
29. (29) Sf. Chiriac $\tilde{\text{к}} \cdot \text{с}\tilde{\text{т}}\tilde{\text{ы}} \cdot \text{кири/ак}$ monah în picioare, ținând un sul desfăcut, fără text scris

¹⁹ Reprezentare similară numai la Moldovița.

²⁰ Formulă iconografică ca la Moldovița.

²¹ În loc de *ѣфиміа*. Probabil, o confuzie între grafemele ϕ și Φ .

²² În loc de *саватіе*.

²³ În loc de *доримедонт*.

²⁴ Ca la Dobrovăț, Suceava – Sf. Dumitru și Moldovița; la Tismana și Sucevița a fost pictat ieșind din chit.

²⁵ Text reluat la *Avacum*, 2 decembrie.

²⁶ Aceeași reprezentare la Suceava – Sf. Gheorghe, Suceava – Sf. Dumitru și Moldovița.

30. (30) Sf. Grigorie Լ՛՝ՏԴԻ ԳՐԻԳՐԻԷ Luminătorul, arhiepiscopul Armeniei, în picioare, binecuvântând și purtând Evanghelia în mâna stângă

Boltă latura estică, registrul al II-lea, de la nord la sud

Luna Octombrie Լ՛(Տ)ՍԱ Փ(Կ)ՊՈՎՐԻԷ numele lunii scris pe fașa roșe ce desparte registrele. Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă.

1. (31) Sf. Anania Ե՛ՏԴԻ ԱՆԱՆԻԱ lapidat
2. (32) Sf. Ciprian Կ՛... decapitarea Sf. Mucenic Ciprian, episcop de Cartagina, și a muceniței Iustina
3. (33) Sf. Dionisie Aeropagitul, episcop de Atena, căzut în genunchi, decapitat
4. (34) Sf. Ierotei episcopul Atenei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
5. (35) Sf. Haritina lapidată
6. (36) Sf. Ap. Toma în închisoare²⁷, străpuns cu sulițe de doi executori
7. (37) Sf. Serghie decapitat și Vah dezbrăcat, căzut pe spate și bătut cu o bâtă
8. (38) Sf. Pelaghia Ի՛... sfânta cuvioasă în picioare, cu o cruce în mâna dreaptă
9. (39) Sf. Ap. Iacob răstignit
10. (40) Sf. mucenici Evlampie și Evlampia decapitați
11. (41) Sf. Ap. Filip, diacon în Cezareea, în picioare, cu chivotul în mâna stângă și cădelnițând
12. (42) Sf. Prov, Tarah Andronic ... ՏԴԻ՝ՊՐՈՎԿ՝ՏԱՐԻՒՅԻ ԱՆԴՐՈՆԻԿ²⁸ decapitați
13. (43) Sf. Carp și Papil Գ՛՝ՏԴԻ՝ԿԱՐՊԻ և ՍԱՊԻ(Լ)՝ decapitarea mucenicilor Carp, episcop de Pergam, și a diaconului Papil

Peretele de sud, primul registru

14. (44) Sf. Nazarie, Ghervasie, Chelsie și Protasie decapitați; într-un colț icoana Sf. Paraschiva²⁹
15. (45) Sf. Luchian [Լ՜ՅԿԻ]ԼԱՆԿ șezând în închisoare, păzit de un soldat

Boltă latura vestică, registrul al II-lea, de la sud la nord

16. (46) Sf. Longhin ԾԻ՝ՏԴԻ՝ԼՈՂԻՆԻԱ decapitat
17. (47) Sf. Osea Proroc, Sf. Andrei [Cretanul] ՅԻ՝ՏԴԻ՝ՎՅՏԻԱՅ³⁰ ըրօրք ՏԴԻ՝ԱՆԴՐԵԻ în picioare, purtând în mâini suluri desfăcute pe care scrie la Osea: ՏԱԿՕ/ ԳԼԱԳՕ/ԼԵՏԻ/ Գ՛Յ ՏԻ՝ՎԵՐԻԿ „Așa grăit-a Domnul cu credință” (parafrază după *Osea I. 1-2*); la Andrei: Փ Կ՛Յ/ԴՄ ՆԱ/ՇԻՒՅ Տ/ՍԱՏԵ/ՍԼԱԿԱ (?)³¹
18. (48) Sf. Luca Evanghelist Ի՛՝ՏԴԻ՝ԼՅԿԱ՝ԵՎԱՆԳԵԼԻՏԵՒՅԻ pictând icoana Maicii Domnului Hodighitria
19. (49) Sf. Ioil ՎԻ՝ՏԴԻ՝ԻՎՈՆ(Լ)Ի՛ în picioare, cu un sul desfăcut în mâini; pe sul: Վ՛ Կ՛Յ/ԴՄ?Օ/ՄԻՆՕ/ԼՅ Վ/ՕՅԻ ... (?)³²
20. (50) Artemie Կ՛՝ԱՐՏԵՄԻԵ Sf. Mare Mucenic Artemie decapitat
21. (51) Ilarion Կ՛Ա՝ԼԱՐԻՎՈՆԻՅ՝³³ monah în picioare, cu un sul strâns în mâini
22. (52) „Averchie și cei 7 tineri” Կ՛Յ՝ԱՎԵՐԿԻԷ՝Ն և ՏԴԻ՛(Մ)՝Յ՝ՎՊՐՈՎԿ՝ episcopul Ierapolei, cu Evanghelia în mâna stângă și binecuvântând, în picioare alături de cei șapte tineri din Efes, adormiți în peșteră
23. (53) Sf. Iacob [ruda Domnului] Կ՛՝ՏԴԻ՝ՅԱԿՈՎԻ՛ apostol în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă
24. (54) Sf. Areta și însoțitorii săi Կ՛Դ՝ՏԴԻ՝ԱՐԵՏԱ և ԴՐՅՅՅՆԻՆԱ ԵՐ[Օ] decapitarea unui grup numeros de mucenici
25. (55) Sf. Marcian Կ՛Է՝ՏԴԻ՝ՄԱՐԿԻԱՆԻ՛ decapitarea a trei mucenici, Marcian și Martirie, notari în Constantinopol, și, probabil, Sf. Mc. Anastasie comemorat în aceeași zi și mort tot prin decapitare³⁴

²⁷ Apostolul Toma nu a fost omorât în închisoare, *Viețile Sfinților pe luna Octombrie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1992, p. 82. Detaliu cu închisoarea mai apare numai la Moldovița și poate fi o contaminare cu reprezentarea morții Sfântului Dimitrie străpuns de sulițe în închisoare.

²⁸ În loc de ԱՆԴՐՈՆԻԿ.

²⁹ La Dobrovăț, Tismana, Roman și Sucevița, Sf. Paraschiva a fost pictată în picioare.

³⁰ În loc de ՎՏԻՆ.

³¹ Neinteligibil.

³² Neinteligibil.

³³ În loc de ԻԼԱՐԻՎՈՆԻՅ՝.

³⁴ *Viețile Sfinților pe luna Octombrie*, p. 269–270.

26. (56) Sf. Dimitrie $\tilde{\kappa}\tilde{\varsigma}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\delta}\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\tau}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ șezând în închisoare, împuns cu trei sulițe în pânțele
 27. (57) Sf. Nestor $\tilde{\kappa}\tilde{\zeta}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\rho}\tilde{\rho}\tilde{\iota}$ decapitat
 28. (58) Sf. Terentie $\tilde{\kappa}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\tau}\tilde{\epsilon}\tilde{\rho}\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ ³⁵ decapitarea unui grup numeros de mucenici

Peretele de nord, primul registru

29. (59) Sf. Mc. Anastasia Romana decapitată
 30. (60) Sf. Mc. Zenovie și Sf. Mc. Zenovia, sora sa, decapitați
 31. (61) Decapitarea unui mucenic, probabil, a Sfântului Epimah³⁶

Boltă latura estică, registrul al III-lea, de la nord la sud

Luna Noiembrie Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă.

1. (62) [Sf. Cosma] Sf. Damian ... $\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\delta}\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\alpha}\tilde{\nu}\tilde{\iota}$ sfinții doctori fără de arginți Cosma și Damian în picioare, cu cutiuțele de medicamente în mâini
 2. (63) Sf. Achindin și cei împreună cu el³⁷ $\tilde{\nu}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot(\tilde{\chi})\cdot\tilde{\alpha}\tilde{\kappa}\tilde{\epsilon}(\tilde{\nu})\cdot\tilde{\delta}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\eta}\tilde{\epsilon}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}$ 7 mucenici în foc
 3. (64) Sf. Achindin, Pigasie, Aftonie $\tilde{\rho}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\tilde{\chi}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\cdot\tilde{\alpha}\tilde{\kappa}[\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}]\cdot\tilde{\delta}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\gamma}\tilde{\alpha}\tilde{\varsigma}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}\cdot\tilde{\alpha}\tilde{\phi}\tilde{\omega}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ lapidați³⁸
 4. (65) Sf. Ioanichie $\tilde{\delta}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\iota}\tilde{\omega}\tilde{\alpha}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\iota}\tilde{\kappa}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ cel Mare, cuvios, în picioare, cu un sul strâns în mâna dreaptă
 5. (66) Sf. Galaction, Epistimia $\tilde{\epsilon}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\gamma}\tilde{\alpha}\tilde{\lambda}\tilde{\alpha}\tilde{\kappa}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\omega}(\tilde{\nu})\cdot\tilde{\epsilon}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}$ ³⁹ sfinții mucenici Galaction și Epistimia decapitați
 6. (67) Sf. Pavel $\tilde{\varsigma}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\rho}\tilde{\alpha}\tilde{\nu}\tilde{\epsilon}\tilde{\lambda}$ Mărturisitorul, patriarhul Constantinopolului, strangulat cu omoforul
 7. (68) „Sfinții 33 de Mucenici” $\tilde{\varsigma}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\tilde{\chi}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\cdot\tilde{\lambda}\tilde{\iota}\tilde{\rho}\cdot\tilde{\mu}(\tilde{\chi})\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\kappa}\tilde{\iota}$ din Melitina, decapitarea unui grup numeros de mucenici
 8. (69) „Soborul arhanghelului Mihail” $\tilde{\iota}\tilde{\nu}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\tilde{\nu}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\cdot\tilde{\alpha}\tilde{\rho}\tilde{\chi}\tilde{\omega}$ ⁴⁰ [$\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\chi}\tilde{\alpha}$] $\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}$ grup de arhangheli, cei din prim plan țin un medalion cu Iisus Emanuel bust, având un sul strâns într-o mână și binecuvântând
 9. (70) Sf. Teoctista $[\tilde{\phi}] \cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\alpha}\cdot\tilde{\phi}[\tilde{\epsilon}]\tilde{\omega}[\tilde{\kappa}\tilde{\tau}]\tilde{\iota}\tilde{\sigma}\tilde{\tau}(\tilde{\alpha})$ cuvioasa în picioare, ținând o cruce în mâna dreaptă
 10. (71) Sf. Orest $\tilde{\iota}$... legat cu mâinile la spate, cu trupul plin de răni, târât de un cal

Peretele de sud, registrul al II-lea

Continuarea scenei ce ilustrează ziua de 10 noiembrie

11. (72) Sf. Mc. Victor $[\tilde{\alpha}\tilde{\iota}] \cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\mu}(\tilde{\chi})\tilde{\kappa}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\tau}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ ⁴¹ decapitat
 12. (73) Sf. Ioan $\tilde{\nu}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\iota}\tilde{\omega}[\tilde{\nu}\tilde{\iota}]$ cel Milostiv în picioare
 13. (74) Sf. Ioan Gură de Aur $\tilde{\rho}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\upsilon}\cdot\tilde{\iota}\tilde{\omega}\tilde{\nu}\tilde{\eta}\cdot\tilde{\varsigma}\tilde{\lambda}\tilde{\alpha}\tilde{\tau}\tilde{\alpha}\tilde{\varsigma}\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\iota}$ *Sursă a înțelepciunii*. Sf. Ioan, în calitate de călugăr, stă pe un scaunel cu Evanghelia deschisă în mâini în care scrie; de sub pana de scris și din pânțele lui curg șuvoaie de apă spre care se îndreaptă un grup de bărbați, și un călugă; călugărul bea dintr-un ulcior iar unul dintre bărbați are un pahar în mâna, ceilalți se apleacă spre șuvoiul de apă care iese din Evangheli; în spatele sfântului trei călugări se retrag (după ce au băut apa)⁴²

³⁵ În loc de $\tilde{\tau}\tilde{\epsilon}\tilde{\rho}\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$.

³⁶ La Humor, Inscricția îl numește pe episcopul Stahie care a murit în pace, imaginea corespunde însă martiriului Sfântului Epimah. La Nagoričino a fost pictată mucenița Eutropia, în timp ce Sf. Epimah este reprezentat în picioare, ilustrare a zilei de 30 octombrie (Pavle Mijović, *Menolog istorijsko-umetnicka istrajivanja*, Beograd, 1973, p. 267, fig. 36), iar la Dečani 31 octombrie este marcat de decapitarea episcopilor Stahie și Amplie (*ibidem*, p. 324, Fig. 191); la Dobrovăț și Probota, ziua este marcată prin decapitarea Sf. Epimah; la Baia și Neamț, se repetă aceeași reprezentare ca la Humor; la Moldovița – decapitarea Sf. Tarah, comemorat, de fapt, în 12 oct; la Sucevița $\tilde{\lambda}\tilde{\alpha}\cdot\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\omega}\cdot\tilde{\mu}(\tilde{\chi})\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\kappa}\tilde{\iota}\cdot\tilde{\epsilon}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}$ apare legat de stâlp și lovit cu pietre.

³⁷ Achindin, Pigasie, Anepodist, Elpidifor, Aftonie și a celor împreună cu ei, *Viețile Sfinților pe luna Noiembrie*, ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1993, p. 13–22.

³⁸ Inscricția îi numește pe mucenicii comemorați în 2 noiembrie: Achindin, Pigasie și Aftonie, fiind o greșeală, imaginea ilustrând ziua de 3 noiembrie, cu lapidarea mucenicilor Acheptima, Iosif și Aitala.

³⁹ În loc de $\tilde{\epsilon}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\sigma}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\mu}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\iota}$. Probabil, o omisiune și nu o influență din lb. greacă.

⁴⁰ În loc de $\tilde{\alpha}\tilde{\rho}\tilde{\chi}$.

⁴¹ În loc de $\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\kappa}\tilde{\iota}\tilde{\rho}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$. Varianta *Vitorie* este atestată în documentele din Moldova încă din secolul al XV-lea (v. N. Constantinescu, *Dicționarul Onomastic Românesc*, Editura Academiei RPR, 1963).

⁴² Ioan Gură de Aur – *Sursă a înțelepciunii*, mai apare la Humor – șuvoiul de apă iese numai din Evangheli, sfântul în veșminte de episcop, ca la Sf. Dumitru din Suceava (mult repictat de către restaurator); la Neamț – șuvoiul de apă iese tot din

14. (75) Sf. Filip *дї сѣы филилипъ*⁴³ apostolul dezbrăcat, legat cu capul în jos între doi pomi

15. (76) Sf. Gurie și Aviv și Samona *ѣ сѣы гурїи·и авикж·и само(н)* decapitați

Boltă latura vestică, registrul al III-lea, de la sud la nord

16. (77) Sf. Matei *сї сѣы·маѳеи* apostol și evanghelist, cu Evanghelia în mână, în foc

17. (78) Sf. Grigorie *зї сѣы/ григорїе* Taumaturgul, episcopul Neocezareei, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

18. (79) Sf. Platon *иї платонъ/ сѣы* decapitat

19. (80) Sf. Proroc Avdie *ѡ прор(о)к авдѣи* în picioare; pe sulul desfăcut: *ти ви/флени/е зем/ле из/дока* „Și tu, Betleeme, pământul lui Iuda” (*Matei 2. 6* reinterpretează *Miheea 5. 1*)

20. (81) Sf. Grigorie *к сѣы григо/рїе* Grigorie Decapolitul/ Sf. Proclu patriarh al Constantinopolului în picioare cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând⁴⁵

21. (82) „Intrarea în Biserică” *ка въведеніе*⁴⁶ compoziția obișnuită

22. (83) Sf. Filimon *кв сѣы..... филимо(н) иже съ ни(м)* decapitat alături de Arhip și Arfia⁴⁷

23. (84) Sf. Amfilohie *кї сѣы·амфилофи[е]*, episcopul de Iconia, în picioare cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

24. (85) Sf. Grigorie al Acragandiei *кд григорїе аграганскы* în picioare, vorbind cu Savin și Crescent cărora li s-au înegrit fețele⁴⁸

25. (86) Sf. Ecaterina *кѣ сѣа катерини*⁴⁹ decapitarea împărătesei Ecaterina și a soției împăratului Maximian (fără coroană)⁵⁰

26. (87) Sf. Alipie *кз сѣы алемпїе*⁵¹ în stâlp, binecuvântând și având în mâna stângă un sul strâns

Peretele de nord, registrul al II-lea

27. (88)Sf. Iacob Persul *кн сѣы·такѡв [перекрени]* înjunghiat în gât, cu mâinile și picioarele ciopârțite

28. (89) Sf. Ștefan *кн сѣы стѣфанъ* cel Nou căzut cu fața în jos, cu mâinile și picioarele legate, târat de picioare și lovit în cap cu o bâtă

29. (90) Sf. Paramon și cei împreună cu el *кѡ сѣы·парамо(н) иже съ ни(м)* decapitarea unui grup numeros de mucenici

30. (91) Sf. [Andrei] *л сѣы ...* răstignit cu capul în jos și bătut

Boltă latura estică, registrul al IV-lea, de la nord la sud

Luna Decembrie *м(с)ца ...* Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă. Inscripția cu numele lunii, astăzi ștearsă, s-a aflat în interiorul semilunii.

Evanghelie, sfântul e în veșminte de monah; la Sucevița – sfântul ierarh le arată Evanghelia celor adunați înaintea lui. Răspândirea învățaturii evanghelice ca o apă vie care se transmite de la unul la altul corespunde exact cuvintelor Mântuitorului: „Dacă însetează cineva, să vină la mine și să bea. Cine crede în Mine din inima lui vor curge râuri de apă vie” (*Ioan 7. 37–38*) (Tania Velmans, *Iconographie de la „Fontaine de vie” dans la tradition byzantine à la fin du Moyen Âge*, în *Synthronon II*, Paris, 1968, p. 119–220 ; V. Djurić, *Les docteurs de l’église*, în *Аνατυπο απο το Ευφροσυνον Αφιερωμα στον Μανωλη Χατζηδακη*, Αθηνα, 1991, p. 131–132, n. 11–15, Fig. 67 ; A. Grabar, *Les images des poètes et des illustrations dans leurs oeuvres dans la peinture byzantine tardive*, în *1 VLXa*, 10, Beograd, 1979, p. 15–16, Fig. 1). La Dobrovăț, Probota, Suceava – Sf. Gheorghe, Moldovați, Tismana, Căluuș, ziua de 13 noiembrie este fixată prin imaginea Sf. Ioan Gură de Aur în picioare.

⁴³ În loc de *филипъ*.

⁴⁴ În loc de *гурїи*. Varianta *гурїи* este cea din onomasticonul bulgar.

⁴⁵ Inscriptia îl numește pe Sf. Grigorie Decapolitul, în imagine apare un ierarh, Sf. Proclu comemorat și el în această zi. Patriarhul Constantinopolului mai apare numai la Cozia și Bucovăț, alături însă de Grigorie Decapolitul.

⁴⁶ Popular a circulat și denumirea slavonă a sărbătorii – Vovidenia.

⁴⁷ Ca la Moldovați. De fapt, cei trei au fost omorâți prin bătaie sau lapidare (*Viețile Sfinților pe luna Noiembrie*, ed. Episcopiei Romanului și Hușilor, 1993, p. 409).

⁴⁸ Episodul este surprins și la Probota, Suceava – Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru, Humor, Moldovați, Neamț, dar numai la Moldovați cei doi preoți mai au fețele înnegrite, ca pedeapsă dumnezeiască pentru mărturia lor mincinoasă împotriva Sfântului Grigorie (*Viețile Sfinților pe luna Noiembrie*, p. 442).

⁴⁹ În loc de *катерина*.

⁵⁰ Decapitarea Sf. Ecaterina este însoțită de cea a soției împăratului Maximian la Suceava – Sf. Gheorghe și Neamț, așa cum s-a vrut, probabil, și la Humor, unde în locul împărătesei (Basilissa) a fost pictat un împărat, lângă Sf. Ecaterina (?).

⁵¹ În loc de *алемпїе*.

1. (92) Sf. Proroc Naum прорѣкъ · наꙋмъ în picioare, cu un sul desfăcut în mâna stângă; pe sul: тако г/лагол/еть го/сподъ/ въсѧ „Așa grăit-a Domnul iată” (*Naum 1. 12*)
2. (93) Sf. Proroc Avacum ѿ прорѣ(к) · авако(м) în picioare, cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: ꙗꙋ ꙗꙋ/льша(х) / слꙋ(х) тв/ои и ꙗꙋ/боах/ь сѧ ꙗꙋ „Doamne, auzit-am de faima⁵² Ta și m-am temut, Doamne” (*Avacum 3.2*)
3. (94) Sf. Proroc Sofonie ꙗꙋ прорѣкъ софоніе în picioare, cu un sul desfăcut în mâini; pe sul: ты в/ифле/име з/емле/ издо/ва ни/чиме „Betleeme, pământul lui Iuda, nu ești nicidecum [cel mai mic]” (*Matei 2. 6*), reluând *Miheia 5. 1*).
4. (95) Sf. Varvara дѣ · сѣа варвара Мс. Varvara decapitată de către tatăl ei, asupra căruia coboară trăsnetul sub forma unui șuvoi de foc
5. (96) Sf. Sava ѿ · сѣа · сава cuviosul Sava cel Sfințit în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă
6. (97) Sf. Nicolae сѣ · сѣа николае episcopul Mirei Lichiei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
7. (98) Sf. Ambrozie з · сѣа амвросіе episcopul Mediolanului în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
8. (99) Sf. Patapie ѿ · сѣа патапіе cuvios în picioare, cu un sul desfăcut în mâna stângă; pe sul: ꙗꙋ въз/ненаві/дѣ три/дѣла с/тара вл/ждни „Domnul urăște trei fapte vechi: desfrânarea”
9. (100) Zămislirea [Maicii Domnului] de către Ana ѿ зачатіе · анно (sic)⁵³ Ana și Ioachim îmbrățișați
10. (101) Sf. Mina, Ermoghen, Evgraf ꙗꙋ · сѣа · мина ермоге(н) · евграфа⁵⁴ decapitați
11. (102) Sf. Daniil дѣ · сѣа ... în stâlp, cu un sul strâns în mâini

Peretele de sud, registrul al III-lea

12. (103) Sf. Spiridon вѣ · сѣа · спиридо(н) în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
13. (104) Sf. Eustratie, Auxentie, Evghenie, Mardarie și Orest ꙗꙋ · сѣа евстратіе · аеꙗнь · евгеніе · мардаріе · и орестъ Eustratie și Auxentie decapitați, Mardarie gol cu mâinile legate, spânzurat cu capul în jos de o vergea de fier ce-i trece prin glezne, lui Evghenie scoțându-i-se dinții, Orest pe grătar
14. (105) Sf. Tirs, Levchie дѣ · сѣа · ѿ[нрск] левкіе Levchie decapitat, Tirs gol cu mâinile legate la spate de un stâlp, tăiat cu fierăstrăul⁵⁵
15. (106) Sf. Elefterie ѿ · сѣа · лефтеріе episcopul Iliriei, decapitat

Boltă latura vestică, registrul al IV-lea, de la nord la sud

16. (107) Proroc Agheu сѣ · прѣ(ок) агейа în picioare, cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: посрѣ/дѣ дво/ю жив/от ꙗꙋ/знан „La mijlocul vieții tale vei cunoaște”
17. (108) „Trei tineri în cuptor, Sf. Proroc Daniil” сѣ · три · ѿтрокы · въ печи прорѣкъ даніил cei trei tineri ținându-se de mâini în cuptor, prorocul Daniil în picioare cu un sul desfăcut în mâini; pe sul: гора с/на ѿ неа ж/е неиз/речен/о ѿ сѧ „Munte umbrit din care nespus s-a...” (aluzie la *Daniil 2. 34 și 45*)
18. (109) Sf. Sebastian și însoțitorii săi ѿ · сѣа севастианъ · и дрꙋж(н) и его Sf. Sebastian împuns cu o suliță în pânțele, doi mucenici decapitați
19. (110) Sf. Bonifatie ѿ · сѣа вънифа(н) тіе⁵⁶ decapitat
20. (111) Sf. Ignatie к · сѣа · игнатіе Teoforul episcopul Antiohiei atacat de doi lei
21. (112) Sf. Iuliana кѣ · сѣа иулиана decapitată
22. (113) Sf. Anastasia кѣ · сѣа анастасі/а în foc, cu vasul de medicamente în mână
23. (114) „Sfinții 10 mucenici cei din Creta” кѣ · сѣа(х) · ꙗꙋ · м(ч)никъ · и(ж)е в крѣт(н) decapitarea unui grup de cinci martiri

⁵² După *Biblia Sinodală*, 1988.

⁵³ Așa apare și în calendarul rus și cel bulgar.

⁵⁴ În loc de евграф. Apare forma de genitiv în loc de cea de nominativ, după modelul formulei din Sinaxar.

⁵⁵ Aceeași reprezentare la Suceava – Sf. Gheorghe și Neamț.

⁵⁶ În loc de конифатіе.

24. (115) Sf. Eugenia КД·СТДА·ЕВГЕНІА decapitarea
 25. (116) „Nașterea lui Hristos” КЕ РОЖДЕСТВО ХВО/ МИР ФЪ композиția obișnuită
 26. (117) „Fuga în Egipt” КЪ ПРЪКІДЕ ВЪ ЕГИПЕТЪ Maica Domnului cu Iisus în brațe pe cal dus de căpăstru de un tânăr, Iosif în urma lor

Peretele de nord, registrul al III-lea

27. (118) Sf. Ștefan КЪ·СТЫ/ СТЕФАНЪ diaconul Ștefan lapidat
 28. (119) „Sfinții mucenici 20.000 din Nicomidia” КИ·СТЫХЪ·ВЪ·ТЖМЪ М(Ч)НИКЪ·ИЖЕ ВЪ НИКОМИДІИ grup mare de mucenici în foc
 29. (120) „Sfinții prunci uciși 14 000” [КФ]·СТЫ(Х) МАДЕНЕЦЪ· ИЗВЪБИЕНИХІ ДІ·ТИСКЪЩЬ
 30. (121) Sf. Anisia А·СТДА·НІСИА⁵⁷· străpunsă cu o spadă în coaste
 31. (122) Sf. Cuv. Melania în picioare

Boltă latura estică, registrul al V-lea, de la nord la sud

Luna Ianuarie Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă, inscripția este ștearsă

1. (123) „Tăierea împrejur a Domnului, Sf. Vasilie” ВЪРЪЗАНІЕ ГНЕ СТЫ КАСІЛІЕ Tăierea împrejur – schema obișnuită; Sf. Vasile cel Mare în picioare
 2. (124) Sf. Silvestru papa ВЪ СТЫ СЕЛВЕСТРЪ⁵⁸·ПАПА în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
 3. (125) Sf. Proroc Maleahi Г·ПРОРОК·МАЛАХИА în picioare, cu un sul desfăcut în mâna srângă; pe sul: СЕ ДНЪ/ ГРЪДЕ(Т) И/ ЗОВЪЩІ/ДЕ(Т) ДО/МЪ И/ЗРАИЛЕ „Iată, vin zile și voi încheia legământ cu casa lui Israel”⁵⁹
 4. (126) Sf. Teoctist și Teopempt și Teonas Д·СТЫ ФЕОКТИСТЪ И ФЕОПЕТЪ⁶⁰· И ФЕОНЪ cuviosul Teoctist în picioare cu un sul strâns în mâini, decapitarea mucenicilor Teopempt și Teona
 5. (127) Sf. Pavel Е СТЫ ПАВЕЛ Pavel Tebeul⁶¹ în picioare, cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: ТРЪКВЪ/ ІАДЪ(Х) ТРЪК/ВОА ВД/КАХЪ С/А ·НА ТРЪК/КЪ ЛЕЖА/ДХЪ „Iarbă am mâncat, cu iarbă m-am încins (= îmbrăcat), pe iarbă m-am odihnit”
 6. (128) „Dumnezeiasca Arătare” З ВГОТЯВЛЕНІЕ Botezul lui Iisus cu detaliu copacului cu securea
 7. (129) Sf. Ioan Botezătorul З СТЫ ІОАНЪ în picioare, cu un sul desfăcut în mâna stângă; pe sul: ПОКАИ/ТЕ СЛ ЛЮ/ДИЕ ВЪЖИ/ПРИВЛИ/ЖИ ВО С/А ЦРСТВІ/Е НЕВЕ „Pocăiți-vă, oamenii lui Dumnezeu, că s-a apropiat Împărăția Cerurilor” (Matei 4, 17)
 8. (130) Sf. Domnica И СТДА ДО(М)НИКА cuvioasă în picioare, cu o cruce în mâna dreaptă
 9. (131) Sf. Polieuct Ф·СТЫ ПОЛИЕКЪ⁶² decapitat
 10. (132) Sf. Grigorie Г СТЫ ГРИГОРІЕ episcopul Nisei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Peretele de sud, registrul al IV-lea

11. (133) Sf. Teodosie [АІ] СТЫ ФЕОДАКСІЕ cel Mare, începătorul vieții de obște în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă
 12. (134) Sf. Tatiana ВІ СТДА ТАТИАНА decapitată

Glaful ferestrei, în ax

Іс Хс Iisus Hristos, bust, binecuvântând cu ambele mâini

Glaful ferestrei, latura estică, primul registru

13. (135) Sf. Ermil și Stratonice ГІ СТЫ·ЕРМИ(А)·И СТРАТОНИ(К) aruncați în Dunăre

⁵⁷ În loc de АНІСИА.

⁵⁸ În loc de СІЛЬВЕСТРЪ/СИЛІВЕСТРЪ.

⁵⁹ Parafrază la *Maleahi* 3. 1.

⁶⁰ În loc de ФЕОПЕМЕТЪ.

⁶¹ Comemorat în 15 ianuarie.

⁶² În loc de ПОЛИЕКЪТЪ.

Glaful ferestrei, latura vestică, primul registru

14. (136) „Părinți uciși din Sinai” ⲁⲓ ⲱϥⲥⲗ ⲉⲃⲛⲉⲛⲓ(ⲭ)/ ⲱⲧⲗ ⲉⲛⲓⲁ(ⲛ) cuvioșii mucenici din Sinai și Rait, decapitarea a doi călugări

15. (137) Sf. Pavel ⲓⲧ/ ⲉⲧⲧⲗ ⲡⲁⲱⲉ(ⲗ) cuvios⁶³ în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă

Perete sud, registrul al IV-lea (în continuare)

16. (138) „Cinstirea lanțului” [Sf. Ap. Petru] ⲉⲓⲧⲧⲗ ⲡⲟⲕⲗⲟⲛⲓⲉ ⲉⲥⲉⲛⲓⲗ ⲱⲉⲣⲓⲛⲓ Petru în închisoare luat de mână de îngerul aflat în afara zidurilor, lanțul cazut, un soldat dormind

Boltă latura vestică, registrul al V-lea, de la nord la sud

17. (139) Antonie cel Mare ⲁⲛⲁⲟⲛⲓⲉ⁶⁴ în picioare, cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; inscripția de pe sul este ștearsă

18. (140) Sf. Atanasie, Chiril ⲓⲧⲧⲗ ⲁⲟⲁⲛⲁⲥⲓⲁ ⲉⲧⲧⲗ ⲕⲓⲣⲓⲗⲱⲧⲗ Sf. Ierarhi Atanasie cel Mare și Chiril, arhiepiscopii Alexandriei, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

19. (141) Sf. Macarie ⲉⲓⲧⲧⲗ ⲙⲁⲕⲁⲣⲓⲉⲧⲧⲗ ⲙⲁ[ⲕⲁ]ⲣⲓⲉ cuvioșii Macarie cel Mare și Macarie Alexandrinul în picioare, fiecare cu câte un sul în mâini

20. (142) Sf. Eftimie cel Mare ⲕⲧⲉⲑⲛⲓⲓⲉ/ ⲱⲉⲗⲓⲛⲕⲓ în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna dreaptă

21. (143) Sf. Maxim ⲕⲁ ⲉⲧⲧⲗ/ ⲙⲁⲁⲁⲓⲙⲱⲧⲗ Mărturisitorul în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna stângă

22. (144) Sf. Timotei ⲕⲧⲉ ⲉⲧⲧⲗ ⲧⲓⲙⲟⲟⲑⲉⲛ apostolul întins pe pământ și bătut cu bâte

23. (145) Sf. Clement ⲕⲧⲉ ⲉⲧⲧⲗ ⲕⲗⲉⲙⲉⲛ(ⲧ) ⲱⲉⲣⲓⲥⲟⲡⲓⲁ Anciriei decapitat alături de mc. Agatanghel

24. (146) Sf. Xenia ⲕⲁ ⲉⲧⲧⲗ ⲉⲁⲁⲓⲛⲓⲁ⁶⁵ în picioare, cu o cruce în mâna dreaptă

25. (147) Sf. Grigorie Cuvântătorul de Dumnezeu ⲕⲉ ⲉⲧⲧⲗ ⲑⲣⲓⲑⲟ/ⲟⲓⲉ ⲱⲟⲟⲥⲗⲟ(ⲕ) arhiepiscopul Constantinopolului în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

26. (148) Sf. Xenofont ⲕⲧⲉ/ ⲁⲁⲉⲛⲟ/ϥⲟ(ⲛ)ⲧⲧⲗ patru monahi în picioare: Xenofont cu un sul strâns în mâini, soția lui Maria cu o cruce în mâna dreaptă și cei doi copii, Ioan și Arcadie

Peretele de nord, registrul al IV-lea

27. (149) „Aducerea moaștelor Sf. Ioan Gură de Aur” ⲕⲉⲥ ⲡⲣⲧⲛⲉⲥⲉⲛⲓⲉ ⲙⲱⲱⲥⲉⲙ ⲉⲧⲧⲟ ⲓⲱⲛⲁ ⲱⲗⲁ(ⲧ)ⲉⲥⲧⲁ ducerea moaștelor într-o raclă purtată pe umeri de patru preoți precedați de doi diaconi

Glaful ferestrei, în ax

Maica Domnului ⲙⲓⲣⲟ ⲟⲩⲉ, bust, orantă, cu Pruncul ⲓⲥ ⲁⲧⲉ pe piept binecuvântând cu ambele mâini

Glaful ferestrei, latura vestică, primul registru

28. (150) Sf. Efreim Sirul ⲕⲓ ⲉⲧⲧⲗ ⲉⲑⲣⲉ(ⲙ) ⲉⲣⲓⲣⲓⲛ în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna dreaptă

Glaful ferestrei, latura estică, primul registru

29. (151) „Aducerea moaștelor Sf. Ignatie” [Teoforul] ⲕⲟⲩⲟ ⲡⲣⲧⲛⲉⲥⲉⲛⲓⲉ ⲙⲱⲱⲥⲉ(ⲙ) ⲧⲓⲑⲛⲁ/ⲧⲓⲗ⁶⁶ aducerea moaștelor într-o raclă mare purtată pe umeri de trei preoți

Peretele de nord, registrul al IV-lea (în continuare)

30. (152) Sf. Ipolit para ⲗ ⲉⲧⲧⲗ ⲉⲑⲟⲗⲓⲛ(ⲧ)⁶⁷ ⲡⲁⲡⲁ aruncat în mare

31. (153) Sf. Mucenici doctori fără de arginți Chir și Ioan ⲗⲁ ... decapitați

⁶³ Deși inscripția îl amintește pe Sf. Pavel Tebeul, în imagine apare, probabil, Sf. Cuv. Ioan Colibașul, ca la Dobrovăț, Suceava – Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru, Moldovița, Roman, Sucevița.

⁶⁴ În loc de ⲁⲛⲧⲟⲛⲓⲉ.

⁶⁵ În loc de ⲁⲁⲁⲓⲛⲓⲁ.

⁶⁶ În loc de ⲓⲑⲛⲁⲧⲓⲗ/ⲓⲑⲛⲁⲧⲓⲉ.

⁶⁷ În loc de ⲓⲑⲟⲗⲓⲛⲧ.

Peretele de est, registrul al VI-lea (în continuarea celor de pe boltă)

Luna Februarie Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă. Inscripția este ștearsă.

1. (154) Sf. Trifon [ᾗ] сѣѣ трифо(н) decapitat
2. (155) „Întâmpinarea Domnului” вѣ стрѣтеніе / ꙗс хс / мнѣ ѿв композиția obișnută
3. (156) Sf. Simeon ꙗс сѣѣ семен(н) în picioare, alături de prorocița Ana
4. (157) Sf. <I>sidor ᾗ сѣѣ [и]сидоръ cuviosul Isidor Pelusiotul în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna dreaptă
5. (158) Sf. Agata ᾗ сѣѣ агафіа⁶⁸ în închisoare
6. (159) Sf. Vucol сѣѣ вукъла episcopul Smirnei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
7. (160) Sf. Partenie сѣѣ парѣеніе episcopul Lampsacului, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
8. (161) Sf. Teodor Stratilat ꙗс сѣѣ ѿеω(Δ)ω[ρ] стратила(т) decapitat
9. (162) Sf. Nichifor ѿ сѣѣ никифо(ρ) decapitat

Peretele de sud, registrul al V-lea

10. (163) Sf. Haralambie [ᾗ] сѣѣ харлампіе decapitat
11. (164) Sf. Vlasie аѣ сѣѣ власіе episcopul Sevastiei decapitat
12. (165) Sf. Melentie вѣ / сѣѣ мелентіе arhiepiscopul Antiohiei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al II-lea

13. (166) Sf. Martinian ꙗс сѣѣ мартинианъ în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al II-lea

14. (167) Sf. Auxentie [ᾗ] сѣѣ акъѣентіе în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna dreaptă

Peretele de sud, registrul al V-lea (în continuare)

15. (168) Sf. Onisim ꙗс сѣѣ ѿнисимъ apostolul cu mâinile legate la spate, lovit cu bâte peste picioare

Peretele de vest, registrul al VI-lea (în continuarea celor de pe boltă)

16. (169) Sf. Pamfilie și cei împreună cu el сѣѣ сѣѣ пальмѣиліе · иже съ ни(м) grup numeros de mucenici decapitați
17. (170) Sf. Teodor Tiron сѣѣ сѣѣ ѿеω(Δ)ω[ρ] тиро(н) dezbrăcat, cu mâinile și picioarele legate pus pe grătar
18. (171) Sf. Leontie⁶⁹ ꙗс / сѣѣ леѿнтіе Leon, papă al Romei, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
19. (172) Sf. Arhip ѿ сѣѣ архипъ decapitat alături de alți doi mucenici⁷⁰
20. (173) Sf. Leontie⁷¹ вѣ сѣѣ леω(н)тіе Leon, episcopul Cataniei, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
21. (174) Sf. Timotei вѣ · тимѿѿе(и) cuviosul Timotei în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă
22. (175) „Aflarea moaștelor sfinților 40 mucenici” вѣ ωбрѣтеніе моше(м) · сѣѣ(х) · м⁷² · м(ч) din Evghenia, aflarea moaștelor într-un mormânt
23. (176) Sf. Policarp вѣ сѣѣ поликарпъ episcopul Smirnei în foc
24. (177) „Aflarea cinstului cap” вѣ ѿ ωбрѣтеніе чеснѣа главы aflarea capului Sf. Ioan Botezătorul⁷³, de către doi călugări care sapă

⁶⁸ Varianta fonetica rusa a numelui sfintei mucenice Agata.

⁶⁹ În loc de леωн.

⁷⁰ Probabil Filimon și soția sa, Arfia.

⁷¹ În loc de леωн.

⁷² Zugravul a scris м(30) în loc de м(40).

⁷³ Ca la Cozia, Dobrovăț, Probota și Suceava – Sf. Gheorghe și Sf. Dumitru. La Moldovași și Neamț, luna martie ocupând registrul inferior cu sfinți în picioare, a fost pictat Ioan Botezătorul cu aripi, având în fața lui cupa cu capul; la Roman, Sucevița, Snagov și Tismana un diacon duce capul sfântului Ioan Botezătorul în biserică.

Peretele de nord, registrul al V-lea

25. (178) Sf. Tarasie [κ̃ε̃] σ̃τ̃υ̃ τ̃α̃ρ̃α̃σ̃ι̃ε̃ episcopul Constantimopolului în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al II-lea

26. (179) Sf. Porfirie [κ̃ς̃] σ̃τ̃υ̃ πο̃ρ̃φ̃ι̃ρ̃ι̃ε̃ episcopul Gazei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al II-lea

27. (180) Sf. Procopie Decapolitul [κ̃ε̃] σ̃τ̃υ̃ προ̃κο̃πι̃ε̃ δε̃κα̃πο̃λι̃(τ̃) decapitat, deși nu a fost omorât prin sabie⁷⁴

Peretele de nord, registrul al V-lea (în continuare)

28. (181) Sf. Vasilie κ̃ι̃ σ̃τ̃υ̃ βα̃σι̃λι̃ε̃ Mărturisitorul în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna dreaptă

29. (182) Sf. Cuv. Casian Romanul κ̃ϕ̃ în picioare, cu un sul defăcut, fără text, în mâna dreaptă

Peretele de est, registrul al VII-lea (în continuarea celor de pe boltă)

Luna Martie μ(ς) μαρτ Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă. Inscripția cu numele lunii se află în interiorul semilunii.

1. (183) Sf. Evdochia [Δ̃] σ̃τ̃υ̃ ε̃ν̃δο̃κ̃ι̃α̃⁷⁵ decapitarea

2. (184) Sf. Teodot β̃·σ̃τ̃υ̃ θε̃ο̃δ̃ω̃δο̃(τ̃) mucenicul Teodot din Cirene întins cu minile legate la spate și bătut cu bâte peste fluierile picioarelor⁷⁶

3. (185) Sf. Eutropie Γ̃·σ̃τ̃υ̃(χ)·⁷⁷·ε̃ν̃τρο̃πι̃ε̃ decapitarea mucenicilor Eutropie, Cleonic și Vasilisc

4. (186) Sf. Pavel și Iuliana Δ̃·σ̃τ̃υ̃·πα̃υ̃λα̃ ι̃υ̃λι̃α̃να̃ mucenicul Pavel și sora lui Iuliana decapitați⁷⁸

5. (187) Sf. Conon ε̃·σ̃τ̃υ̃ κο̃νο̃ν̃ Conon Grădinarul lovit cu un bici cu terminații metalice și având piroane bătute în tălpi

6. (188) „Sfinții 42 de mucenici” ε̃·σ̃τ̃υ̃(χ)·μ(τ̃)ικ̃ μ̃β̃ din Amoreea, două grupuri de mucenici decapitați

7. (189) Sf. Efreim și cei împreună cu el ε̃·σ̃τ̃υ̃ ε̃φε̃(μ) ι̃(κ̃)ε̃ σ̃β̃ ν̃ι̃μ̃ decapitarea a patru episcopi din Herson

8. (190) Sf. Teofilact ι̃·σ̃τ̃υ̃ θε̃ο̃φ̃ι̃λα̃κ̃τ̃(λ) în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând⁷⁹

Peretele de sud, registrul al VI-lea

9. (191) Sfinții 40 de mucenici [ϕ̃] σ̃τ̃υ̃(χ) μ̃(τ̃)ικ̃ în lacul înghețat și episodul băii

10. (192) Sf. Condrat și cei împreună cu el Γ̃·σ̃τ̃υ̃·κο̃(η)δ̃ρα̃τα̃·ι̃(κ̃)ε̃ σ̃β̃ ν̃ι̃(μ) decapitarea a patru mucenici

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al III-lea

11. (193) Sf. Sofronie α̃τ̃ σ̃τ̃υ̃ σο̃φ̃ρο̃ν̃ι̃ε̃ arhiepiscopul Ierusalimului în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

12. (194) Sf. Teofan β̃τ̃ σ̃τ̃υ̃ θε̃ο̃φ̃[α]ν̃ Mărturisitorul în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna dreaptă

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al III-lea

13. (195) „Aducerea moaștelor sfântului Nichifor” Γ̃τ̃·προ̃β̃η̃κε̃ν̃ι̃ε̃ μο̃υ̃σε̃(μ)·σ̃τ̃ι̃θο̃·ν̃ικ̃η̃φο̃(ρ)[α], episcop al Constantinopolului, în raclă purtată pe umeri de trei preoți precedați de un diacon cu cădelniță și chivot

Peretele de sud, registrul al VI-lea (în continuare)

14. (196) Sf. Alexandru Δ̃τ̃ σ̃τ̃υ̃ α̃λε̃ξ̃α̃ν̃δ̃ρ̃ decapitat

15. (197) Sf. Agapie și cei împreună cu el ε̃τ̃ σ̃τ̃υ̃ α̃γα̃πι̃ε̃·ι̃κ̃ε̃ σ̃β̃ ν̃ι̃(μ) decapitarea a patru mucenici

⁷⁴ *Viețile Sfinților pe luna Februarie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1992, p. 317–318). Reprezentat, de obicei, în picioare, numai la Dobrovăț sfântul se află în fața unui soldat cu sabia ridicată.

⁷⁵ În loc de ε̃ν̃δο̃κ̃ι̃α̃/ ε̃κ̃δο̃κ̃ι̃α̃.

⁷⁶ Ca la Suceava – Sf. Gheorghe.

⁷⁷ Forma de plural. Probabil, zugravul avea pe listă mai multe nume de sfinți și a trecut doar unul.

⁷⁸ Ca la Suceava – Sf. Gheorghe, Moldovița, Neamț; la Dobrovăț, Probota cei doi alături de alți mucenici; la Snagov alături de Sf. Gheasim cu leul; la La Roman, Sucevița Sf. Gheasim scoțând spinul din laba leului; la Bucovăț Sf. Conon Grădinarul.

⁷⁹ Teofilact Mărturisitorul, ierarh, episcop de Nicomedia. Numele este incomplet scris din lipsă de spațiu.

Peretele de vest, registrul al VII-lea (în continuarea celor de pe boltă)

16. (198) Sf. Papa $\tilde{\text{сѣ}} \text{тѣы}$ пана mucenicul legat cu capul în jos de doi pomi și sfășiat în două
17. (199) Sf. Alexie $\tilde{\text{сѣ}} \text{тѣы}$ алеѣіе în picioare
18. (200) Sf. Chiril $\tilde{\text{нѣ}} \text{сѣтѣы}$ кирилѣ în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
19. (201) Sf. Hrisant și Daria $\tilde{\text{сѣ}} \text{тѣы}$ хрисанѣ ⁸⁰ и даріа în groați de vii
20. (202) Sf. Gherasim $\tilde{\text{кѣ}} \text{сѣтѣы}$ гераси(м) în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna dreaptă și leul lângă el⁸¹
21. (203) Sf. Chiril $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ кирилѣ în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
22. (204) Sf. Vasilie $\tilde{\text{кѣ}} \text{сѣтѣы}$ василіе preotul Ancirei căzut pe spate cu mâinile și picioarele legate în timp ce un executor îl străpunge cu două spade
23. (205) Sf. Nikon și cei împreună cu el $\tilde{\text{кѣ}} \text{сѣтѣы}$ нико(н) ижѣ сѣь ни(м) decapitarea unui grup numeros de mucenici; în prim plan episcopul Nikon
24. (206) Sf. Iacov $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ яко(в) cuvios în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna stângă
25. (207) „Buna Vestire” $\tilde{\text{кѣ}} \text{вѣго}$ вѣщениѣ/мир $\tilde{\text{сѣ}} \text{тѣы}$ cu Maria în picioare în fața tronului

Peretele de nord, registrul al VI-lea

26. (208) Arhanghelul Gavriil $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ ар(х) $\tilde{\text{гѣ}}$ (Soborul arhanghelului Gavriil) arh. Gavriil în picioare
27. (209) Sf. Matroana $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ матрона stând în închisoare

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al III-lea

28. (210) Sf. Ilarion $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ иларіонѣ cuviosul Ilarion cel Nou în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna dreaptă

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al III-lea

29. (211) Sf. Iona și Varahisie $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ иона и варахіа căzuți în genunchi, Iona cu mâinile ascunse în veșmânt (i s-au tăiat degetele) și lui Varihisie dându-i-se să bea smoolă clocotită⁸²

Peretele de nord, registrul al VI-lea (în continuare)

30. (212) Sf. Ion $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ іонѣ Ioan Scărarul în picioare cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: лѣстѣвы/ца къ лѣстѣвы/ци пр/илож „Treaptă cu treaptă așezând/așezată”⁸³
31. (213) Sf. Acachie $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ акакіе ierarh mărturisitor, episcop de Melitina, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Peretele de est, registrul al VIII-lea (în continuarea celor de pe boltă)

Luna Aprilie ... ил... Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă. Inscripția cu numele lunii se afla în interiorul semilunii.

1. (214) Sf. Zosima, Sf. Maria [$\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$] зоси(м) $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ маріа Sf. Maria Egipteanca împărtășită de părintele Zosima
2. (215) Sf. Tit $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ титѣ cuviosul Tit, făcătorul de minuni, în picioare cu un sul strâns în mâini
3. (216) Sf. Nichita $\tilde{\text{гѣ}}$ нікита cuviosul Nichita Mărturisitorul în picioare, cu un sul strâns în mâini
4. (217) Sf. Teodul și Agatopod $\tilde{\text{ка}} \text{сѣтѣы}$ теод(л) и гагѣдѣ ⁸⁴ mucenicii Agatopod diaconul și Teodul citețul aruncați în mare, cu pietre legate de gât⁸⁵

⁸⁰ În loc de хрисанѣ .

⁸¹ Ca la Dobrovăț, la Probota și Moldovița unde inscripția îl pomenește însă și în 4 martie, Tismana, Bucovăț. La Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț, Roman, Sucevița au fost pictați cuvioșii uciși în Mănăstirea Sf. Sava. Sf. Gherasim a fost pictat în 4 martie, ziua comemorării lui, la Cozia, Roman, Snagov și Sucervița.

⁸² Ca la Dobrovăț, Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț.

⁸³ Referire la „Scara” lui Ioan Sinaitul.

⁸⁴ În loc de гагѣдѣ .

⁸⁵ Ca la Dobrovăț, Suceava – Sf. Gheorghe; la Cozia și Sucevița sunt pomeniți în 5 martie, așa cum apar în sinaxarul grecesc.

Pisania

5. (218) Sf. Clavdie $\tilde{\epsilon}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\kappa\lambda\alpha\nu\delta\tilde{\iota}\epsilon$ mucenicul Claudian decapitat⁸⁶

6. (219) Sf. Eutihie $\tilde{\varsigma}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\epsilon\nu\tau\tilde{\iota}\epsilon$ ⁸⁷ Eutihie, patriarhul Constantinopolului, în picioare cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

7. (220) Sf. Gheorghe $\tilde{\varsigma}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\gamma\epsilon\omega[\rho]\gamma\tilde{\iota}\epsilon$ Mărturisitorul, cuvios în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna dreaptă

8. (221) Sf. Irodion și cei împreună cu el $\tilde{\eta}\cdot\sigma\tau\tilde{\upsilon}(\chi)\cdot\alpha\pi(\tilde{\varsigma})\lambda\upsilon\cdot\alpha\pi(\tilde{\varsigma})\lambda\upsilon\cdot[\eta]\rho\circ(\Delta)[\eta\omega\eta\eta]\dots\iota\kappa\dots$ grup de apostoli în picioare

Peretele de sud, registrul al VII-lea

9. (222) Sf. Evpsihie $\tilde{\phi}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\epsilon\nu\psi\tilde{\iota}\chi\tilde{\iota}\epsilon$ mucenic decapitat de către un soldat

10. (223) Sf. Terentie și cei împreună cu el $\tilde{\tau}\cdot\sigma\tau\tilde{\upsilon}(\chi)\cdot\tau\epsilon\rho\epsilon\eta\tilde{\nu}\tau\epsilon\eta$ ⁸⁸· $\iota\kappa\epsilon$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}$ $\eta\eta(\mu)$ grup de mucenici decapitați

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al IV-lea

11. (224) Sf. Antipa $\tilde{\alpha}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\alpha\eta\tau\tilde{\iota}\rho\alpha$ episcopul Pergamului în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al IV-lea

12. (225) Sf. Vasilie $[\tilde{\nu}\tilde{\iota}]$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\upsilon\alpha\sigma\tilde{\iota}\lambda\tilde{\iota}\epsilon$ Sf. Vasile Mărturisitorul episcop, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

13. (226) Sf. Martin $\gamma\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\mu\alpha\rho\tau\tilde{\iota}\eta\tilde{\nu}$ Mărturisitorul, papă al Romei, în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Peretele de sud, registrul al VII-lea (în continuare)

14. (227) Sf. Aristarh și cei împreună cu el $\tilde{\alpha}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\alpha\rho\iota\sigma\tau\tilde{\alpha}\rho\chi\tilde{\iota}\cdot\iota\kappa\epsilon$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}$ $\eta\eta(\mu)$ decapitați⁸⁹

15. (228) Sf. Criscent $\tilde{\epsilon}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\kappa\rho\iota\sigma\tilde{\kappa}\epsilon(\eta)\tau\tilde{\iota}$ mucenicul Crescent în foc

Peretele de vest, registrul al VIII-lea

16. (229) Sf. Agapia, Irina și Hionia $\tilde{\alpha}\tilde{\iota}\cdot\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\alpha\gamma\alpha\pi\tilde{\iota}\alpha\cdot\epsilon\rho\tilde{\iota}\eta\alpha\cdot\eta\cdot\chi\tilde{\iota}\omega\tilde{\nu}\tilde{\eta}\tilde{\iota}\alpha$ în foc

17. (230) Sf. Simeon și cei împreună cu el $\tilde{\varsigma}\tilde{\iota}$ · $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\sigma\iota\mu\epsilon\omega\tilde{\nu}\eta\cdot\iota\kappa\epsilon$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}$ $\eta\eta(\mu)$ grup de mucenici decapitați, în prim plan episcopul Simeon

18. (231) Sf. Sava $\tilde{\eta}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\sigma\alpha\upsilon\alpha$ Gotul aruncat în apă cu pietre de moară legate de gât

19. (232) Sf. Teodor din Perga $\tilde{\phi}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\phi\epsilon\omega(\Delta)\rho$ $\iota\kappa\epsilon$ $\epsilon\tau\tilde{\iota}$ $\rho\epsilon(\rho)$ $\gamma\tilde{\iota}\eta$ răstignit⁹⁰

20. (233) Sf. Teodor Trihina $\tilde{\kappa}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\phi\epsilon\omega(\Delta)\rho\tilde{\iota}$ $\tau\rho\iota\chi\tilde{\iota}\eta\eta$ cuvios în picioare cu un sul desfăcut, fără text, în mâna dreaptă

21. (234) Sf. Proclu și cei împreună cu el $\tilde{\kappa}\tilde{\alpha}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\pi\rho\circ\kappa\tilde{\upsilon}\lambda\alpha$ $\iota\kappa\epsilon$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}$ $\eta\eta(\mu)$ decapitarea a patru mucenici, în prim plan episcopul Ianuarie⁹¹

22. (235) Sf. Teodor $\tilde{\kappa}\tilde{\nu}$ · $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\phi\epsilon\omega(\Delta)\rho\tilde{\iota}$ Sicheotul cuvios în picioare cu un sul strâns în mâini

23. (236) Sf. Gheorghe $\tilde{\kappa}\tilde{\iota}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\gamma\epsilon\omega\tilde{\rho}\gamma\tilde{\iota}\epsilon$ decapitat

24. (237) Sf. Sava $\tilde{\kappa}\tilde{\alpha}$ $\sigma\tau\tilde{\upsilon}\cdot\sigma\alpha\upsilon\alpha$ Stratilat aruncat în râu cu o piatră legată de gât

⁸⁶ Ca la Dobrovăț, Probota, Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț, Tismana, Bucovăț.

⁸⁷ În loc de $\epsilon\nu\tau\tilde{\iota}\chi\tilde{\iota}\epsilon$.

⁸⁸ În loc de $\tau\epsilon\rho\epsilon\eta\tilde{\nu}\tau\epsilon\eta$.

⁸⁹ Prăznuiți în Sinaxarul grec în 14 aprilie, apar pictați la aceeași dată și la Dobrovăț, Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț, Roman și Sucevița.

⁹⁰ Prăznuit în Sinaxarele grecești pe 19 aprilie; în *Viețile Sfinților* pomenit pe 21 aprilie (*Viețile Sfinților pe luna Aprilie*, Editura Episcopiei Romanului și Hușilor, 1995, p. 238–241); mai apare ilustrând ziua de 19 aprilie la Dobrovăț, Probota, Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț, Roman, Tismana; la Sucevița, deși inscripția îl consemnează pe Sf. Ioan Bătrânul; la Suceava – Sf. Dumitreu ilustrează ziua de 21 aprilie.

⁹¹ În toate celelalte *Menologuri* cunoscute este pomenit episcopul Ianuarie decapitat alături de cei care au murit împreună cu el, printre care se afla și diaconul Proclu (*Viețile Sfinților pe Aprilie*, p. 236–237).

Peretele de nord, registrul al VII-lea

25. (238) Sf. Marcu ⱮⱮ сѣѣ марко apostol și evanghelist gol, cu mâinile legate la spate, târât de picioare de către un tânăr

26. (239) Sf. Vasilie⁹² ⱮⱮ сѣѣ василіе Sf. Mucenic Vasilevs/Vasile, episcopul Amasiei, decapitat

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al IV-lea

27. (240) Sf. Simeon ⱮⱮ сѣѣ се(м)ѡнь ruda Domnului, episcopul Ierusalimului, răstignit

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al IV-lea

28. (241) Sf. Iason și Sosipatru ⱮⱮ·сѣѣ асонь⁹³ · сѣѣ сосипа(т)рь cei doi apostoli în picioare, cu suluri strânse în mâna stângă

Peretele de nord, registrul al VII-lea (în continuare)

29. (242) Sf. Memnon ⱮⱮ сѣѣ мемнонь cuvios în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna dreaptă

30. (243) Sf. Iacob ⱮⱮ сѣѣ іаквьк apostolul Iacob, fratele Sf. Ioan Evanghelistul, decapitat

Peretele de est, registrul al IX-lea

Luna Mai Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă. Inscripția cu numele lunii este distrusă.

1. (244) Sf. Ieremia Proroc [Ɱ] сѣѣ ереміа проро(к) căzut la pământ și lovit cu pietre de către doi executori

2. (245) „Aducerea moaștelor Sf. Atanasie” ⱮⱮ пренесеніе мощемь сѣѣ афанасіа în Constantinopol, într-o raclă purtată pe umeri de către trei preoți

3. (246) „Sf. Timotei și soția sa Mavra” ⱮⱮ·сѣѣ·тимофеи· и подръжи е(т)·маври răstigniți

4. (247) Sf. Olvian ⱮⱮ сѣѣ ѡлкіе episcop cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând, în foc

Maica Domnului Indurătoarea (Eleusa) ⱮⱮр ѡѣ ꙗс ꙗс bust, arhanghelii Mihail ⱮⱮ și Gavriil ⱮⱮ cu mâinile acoperite, busturi, de o parte și de alta a capului Fecioarei

5. (248) Sf. Irina ⱮⱮ сѣѣ ирина decapitată

6. (249) Sf. Iov ⱮⱮ сѣѣ іѡвьк în picioare

7. (250) Sf. Acachie ⱮⱮ сѣѣ акакіе decapitat

8. (251) Sf. Ioan Cuvântătorul de Dumnezeu ⱮⱮ сѣѣ іѡ(н) вгосло[ва] Apostol și Evanghelist Ioan în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă

Peretele de sud, registrul al VIII-lea

9. (252) [Sf.] Isaia Proroc ... ісаиа пророкъ tăiat cu fierăstrăul

10. (253) Sf. Simon ⱮⱮ сѣѣ симонь Ap. Simon Zilotul răstignit

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al V-lea

11. (254) Sf. Mochie ⱮⱮ сѣѣ мокіе decapitat

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al V-lea

12. (255) Sf. Epifanie [Ɱ] сѣѣ епифаніе arhiepiscopul Ciprului în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând

Peretele de sud, registrul al VIII-lea (în continuare)

13. (256) Sf. Glicheria ⱮⱮ сѣѣ гликеріа căzută la pământ și atacată de o ursoaică⁹⁴

14. (257) Sf. Isidor ⱮⱮ сѣѣ сидорь⁹⁵ decapitat

⁹² La Dobrovăț – василі, la Moldovița – василіе, la Snagov și Tismana – василевс.

⁹³ În loc de асонь.

⁹⁴ Ca la Probota, Suceava – Sf. Gheorghe, Moldovița.

⁹⁵ În loc de сидорь.

Peretele de vest, registrul al IX-lea

15. (258) Sf. Pahomie **ПѠ·СѢМЫ/ ПАХО/ МІЕ** Sf. Teodor **СѢМЫ ·Ф·ЕУДО(Р)** cuviosul Pahomie cel Mare în Picioare, cu un sul strâns în mâini; cuviosul Teodor cel Sfințit, ucenicul cuviosului Pahomie⁹⁶ în picioare, cu un sul desfăcut, fără text, în mâna stângă
16. (259) Sf. Alexandru **СѢ·СѢМЫ АЛЕХАНДР** arhiepiscopul Ierusalimului în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
17. (260) Sf. Andronic și Sf. Iunia **СѢ·СѢМЫ АНДРОНИ(К) И СѢМЫ/ ИЮНІА** cei doi apostoli în picioare, cu suluri strânse în mâini
18. (261) Sf. Efrasia **ИѢ СѢМЫ ЕФРАСІА** Efrasia aruncată în mare cu pietre de moară legate de gât
19. (262) Sf. Patrichie și cei împreună cu el **СѢ СѢМЫ·ПАТРИКІЕ И(Ж) СЪ НУ(М)** trei mucenici decapitați, în prim plan episcopul Prusiei
20. (263) Sf. Talelei **К СѢМЫ ФАЛЕЛЕИ** mucenicul Taleleu decapitat
21. (264) Sf. Constantin **КА·СѢМЫ/ КОСТА(Н)/ТИНЬ** Sf. Elena **СѢМЫ/ ЕЛЕ(Н)** în picioare, de o parte și de alta a crucii
22. (265) Sf. Vasilisc **КВ СѢМЫ ВАСИЛИСКЪ** decapitat
23. (266) Sf. Mihail **КГ· СѢМЫ МИХАН(Л)** Mărturisitorul, episcop de Sinade, în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând
24. (267) Sf. Simeon **КД· СѢМЫ СЕМЕОНЪ** cuvios în picioare, cu un sul strâns în mâini
25. (268) „A treia aflare a cinstului cap” **КЕ ТРЕТЕЕ УВРЪКЕНІЕ ЧЕСНИА ГЛАВ** a treia aflare a capului Sf. Ioan Botezătorul, într-o groapă săpată de un tânăr în prezența unui preot

Peretele de nord, registrul al VIII-lea

26. (269) Sf. Carp **КЗ СѢМЫ КАРПЪ** sfântul apostol în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă
27. (270) Sf. Terapont **КЗ СѢМЫ ФЕРАПО(Н)ТЬ** întins pe jos cu mâinile și picioarele legate, bătut cu bâte de către doi executori

Glaful ferestrei, latura vestică, registrul al V-lea

28. (271) Sf. Eladie **КН СѢМЫ ЕЛАДІЕ** episcop în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând

Glaful ferestrei, latura estică, registrul al V-lea

29. (272) Sf. Teodosia **КФ СѢМЫ ФЕУ(А)СІА** mucenița din Tir aruncată în mare cu două pietre de moară legate de gât

Peretele de nord, registrul VIII-lea (în continuare)

30. (273) Sf. Eutihie⁹⁷ **Л СѢМЫ ЕУТИХІА** ucenicul Sf. Ioan Gură de Aur, în picioare, cu un sul strâns în mâna dreaptă
31. (274) Sf. Ermie **ЛА СѢМЫ· ЕРЕМІА**⁹⁸ mucenicul decapitat

Peretele de est, registrul al X-lea

Luna Iunie Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă, în cea mai mare parte distrus.

1. (275) Sf. Iustin **ЛА СѢМЫ [ІУ]СТІНЬ** Filosoful în picioare, ținând un sul desfăcut în mâna stângă; pe sul: **ФИЛОСО/ФИА И/ЗЪВІЧ/Е У(Т) М** „Filosofia [...] de la [...]”⁹⁹
2. (276) Sf. Nichifor **К СѢМЫ НИКИФОР** Mărturisitorul, patriarhul Constanținopolului, în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând

⁹⁶ Ca la Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț, Snagov, Tismana (Pahomie apare și cu Îngerul); comemorat pe 16 mai și amintit la data respectivă la Cozia, Moldovița, Bucovăț, Sucevița.

⁹⁷ Ca la Roman, Snagov, Tismana; la Dobrovăț apare condus de un înger în patria sa Sevastia, la Suceava – Sf. Gheorghe: într-o raclă cu îngerul alături. La Probota, Moldovița, Neamț, Bucovăț, Sucevița a fost reprezentat cuviosul Isachie, prăznuit în această zi.

⁹⁸ În loc de **ЕРМІЕ**.

⁹⁹ „Filosofia izvorăște de la M[ine]”; verbul slav nu există în această formă, ori e greșit scris.

3. (277) Sf. Luchilian ḡ·сѣѣ·л҃҃҃҃҃҃¹⁰⁰ răstignit cu capul în jos
4. (278) Sf. Mitrofan ḍ·сѣѣ митрофа(н) patriarhul Constantinopolului în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând
5. (279) Sf. Estatie ē·сѣѣ естаѣне¹⁰¹ Sf. Evstatie, arhiepiscopul Antiohiei, în picioare, cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând¹⁰²
6. (280) Sf. Dorotei ѕ·сѣѣ доротеи episcopul Tirului, în picioare cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând
7. (281) Sf. Teodot ѕ·сѣѣ ѳеω(д)тъ decapitat¹⁰³
8. (282) Sf. Teodor Stratilat ѡ·сѣѣ·ѳеω(д)рь·стратила(т) decapitat
9. (283) Sf. Chiril ѿ·сѣѣ·кирилъ, patriarhul Alexandriei, în picioare cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând
10. (284) Sf. Alexandru și Antonina ḡ·сѣѣ(х)алеѣа(н)дро·и антони[на] în foc

Peretele de sud, registrul al IX-lea

11. (285) Sf. Vartolomei [дї]·сѣѣ варьѳоломеи apostolul Bartolomeu răstignit
12. (286) Sf. Onufrie вѣ·сѣѣ·ω(н)фрїе cuviosul Onufrie cel Mare în picioare
13. (287) Sf. Achilina ḡ/сѣѣа акилина decapitată
14. (288) Sf. Proroc Elisei дї [сѣѣ] проро(к) елсеи în picioare, cu un sul desfăcut în mâna stângă; pe sul: ревнѣ/а и поре/ревно/вахъ¹⁰⁴/ω госп[од] „Cu râvnă am râvnit la Domnul [Dumnezeu Savaot]” (*I Regi 19. 10*)¹⁰⁵
15. (289) Sf. Proroc Amos ѿ проро(к) амось în picioare, cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: едє лъ/скаадр/ѳеє са в/єрѣне/вѣзба(?)¹⁰⁶
16. (290) Sf. Tihon ѕї сѣѣ тихо(н), episcopul Amatundei, în picioare cu Evanghelia închisă în mâna stângă, binecuvântând

Peretele de vest, registrul al X-lea

17. (291) Sf. Manuil, Savel, Ismail ѕї·сѣѣ(х) манои(л)¹⁰⁷ самои(л)¹⁰⁸· изман(л) decapitați
18. (292) Sf. Leontie ѡ сѣѣ·леω(н)нтїе¹⁰⁹ culcat gol pe o piatră și bătut cu ciocanele de doi executori
19. (293) Sf. Zosima ѿ сѣѣ зоси(л) decapitat¹¹⁰
20. (294) Sf. Metodie Patarski к сѣѣ·меѳоде¹¹¹·патарьски episcopul de Patara decapitat
21. (295) Sf. Iulian din Tars к сѣѣ и҃҃҃҃҃҃ aruncat în mare într-un sac
22. (296) Sf. Eusebie кв евєєїє, episcop de Samosata, căzut pe pământ cu mâinile legate și lovit în cap cu o măciucă
23. (297) Sf. Agripina кї сѣѣа агрипина întinsă pe pământ cu mâinile legate și bătută cu bâte
24. (298) „Nașterea Sf. Ioan” кд рождєство иωно(к)ѳ· compoziția obișnuită
25. (299) Sf. Fevronia кє сѣѣа·ѳевронїа cuvioasa decapitată

¹⁰⁰ În loc de л҃҃҃҃҃҃/ Luchilian.

¹⁰¹ În loc de естаѣне/ естаѣне.

¹⁰² Ca la Dobrovăț, Probotă, Suceava – Sf. Gheorghe; la Dečani marchează ziua de 6 iunie (P. Mijović, *loc. cit.*); la Cozia, Neamț, Roman, Bucovăț a fost pictat în 21 februarie, ziua prăznuirii lui.

¹⁰³ Prăznuit și la 18 mai.

¹⁰⁴ În loc de порєвновахъ (secvența рє este dublată).

¹⁰⁵ Cu referire la Ilie, povăzitorul și învățătorul lui din al cărui duh a dorit să primească și el, din „râvnă” pentru Dumnezeu (*II Regi 2.9–10*).

¹⁰⁶ Neinteligibil.

¹⁰⁷ În loc de ман҃и(л).

¹⁰⁸ În loc de савєл.

¹⁰⁹ În loc de леω(н)тїє.

¹¹⁰ Sf. Zosima mai ilustrează ziua de 19 iunie numai la Dobrovăț, Suceava – Sf. Gheorghe, Neamț; în celelalte *Menologuri* cunoscute a fost pictat apostolul Iuda.

¹¹¹ În loc de меѳоде.

Peretele de nord, registrul al IX-lea

26. (300) Sf. David¹¹² КС СТЫ ДАВИДЬ cuvios în stâlp, cu un sul strâns în mâini
27. (301) Sf. Samson КЗ СТЫ САМСОНЬ primitorul de străini în picioare, cu un sul strâns în mâna dreaptă
28. (302) „Întoarcerea moaștelor [Sf. Chir și Ioan, doctori fără de arginți]” КИ ВЪЗВРАЩЕНІЕ МОЩЕ(М) [...] descoperirea lor într-un mormânt
29. (303) Sf. Petru, Sf. Pavel КФ·СТЫ ПЕ(Т)Р СТЫ/ ПАВЕ(Л) în picioare, Petru cu un sul strâns în mâna dreaptă, Pavel cu Evanghelia în mâna stângă
30. (304) Soborul Sf. Apostoli Л СТЬКО(Р) СТЫ(Х) АП(С)ЛЬ două grupuri de apostoli în frunte cu Petru și Pavel

Peretele de est, registrul al XI-lea

Luna Iulie Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă, inscripția ștearsă.

1. (305) Sf. Cosma și Damian [А] СТЫ(Х) КОСМА· И ДА(М)АНИЙ¹¹³ căzuți la pământ cu mâinile legate, lapidați
2. (306) „Așezarea cinstiului veșmânt” В ПОЛОЖЕНІЕ ЧЕСНІА РИЗЪ al Născătoarei de Dumnezeu în raclă, de către un episcop, în prezența împăratului Leon I
3. (307) Sf. Iachint Г СТЫ ІАКИНОА în închisoare
4. (308) Sf. Andrei Criteanul Д·СТЫ АНДРЕ(И)·КР(Т)ИСКИ arhiepiscopul Cretei în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
5. (309) Sf. Lampadie Е СТЫ ЛАМЬБАДА¹¹⁴ cuvios în picioare, cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: ЧЛОВКЧЕ/ НЕ СТЬБИРА/И СК[Р]ОВИЩ/Е НЪ РАЗДА/ НАЩЕИМ/АЕШИ „Omule, nu aduna comori, ci împarte ceea ce ai”
6. (310) Sf. Sisoe С СТЫ СИСОЕ cuvios în picioare, cu un sul strâns în mâna dreaptă
7. (311) Sf. Toma З СТЫ ФОМА din Maleon, cuvios în picioare, cu un sul strâns în mâna dreaptă
8. (312) Sf. Procopie И СТЫ·ПРОКОПІЕ decapitat

Peretele de sud, registrul al X-lea

9. (313) Sf. Pangratie Ф СТЫ·ПА(Н)КРАТІЕ episcopul de Tavromenia în picioare, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând
10. (314) „Sf. 45 de mucenici cei din Nicopolea Armeniei” Г·СТЫ(Х)·МІЕ·МЧНІКЪ·ИЖЕ ВЪ НИКОПОЛ/ АРМЪ(Н)СТЪКМЪ grup numeros de mucenici în foc

Glaful ușii, intrados arc parte estică

11. (315) Sf. Eufimia А СТЫЛА·ЕФИМИА¹¹⁵ minunea Sf. Eufemia de la Soborul sfinților părinți din Calcedonia

Glaful ușii, intrados arc parte vestică

12. (316) Sf. Mc. Proclu¹¹⁶ legat de stâlp și săgetat, Sf. Ilarie decapitat

Glaful ușii, timpan

Arhanghelul Mihail АР(Х) М(Х) bust, cu sabia scoasă din teacă în mâna dreaptă

Peretele de sud, registrul al X-lea (în continuare)

13. (317) Ștefan ГИ СТЕФАН cuviosul Ștefan Savaitul în picioare, cu un sul strâns în mâna stângă
14. (318) Sf. Iustin (sic) ДІ·СТЫ ІУСТИ(Н)¹¹⁷ mc. Iust în foc, cu cruciulița de martir în mâna dreaptă
15. (319) Sf. Chiric și Iulita ВІ·СТЫ(Х)·КИРИ(К)·ИУЛИ(А)¹¹⁸ Chiric aruncat de pe un zid, Iulita decapitată

¹¹² Din Tesalonic.

¹¹³ În loc de ДА(М)АНИЙ.

¹¹⁴ În loc de ЛАМЬБАДІЕ.

¹¹⁵ În loc de ЕФИМИА/ ефимиа.

¹¹⁶ Inscriptia nu s-a păstrat. Inedită este menționarea numelui Sf. Proclu pe stâlp: ПРОК(А).

¹¹⁷ În loc de ИУСТ. Confuzie Iustin/Iust.

¹¹⁸ În loc de ИУЛИТА.

Peretele de vest, registrul al XI-lea

16. (320) Sf. Antinoghen¹¹⁹ ѕї·сѣѣ анѡногенъ episcop în Sevastia, decapitat
17. (321) Sf. Marina ѕї·сѣѣа marina decapitată
18. (322) Sf. Emilian иї·сѣѣы емилианъ în foc, cu cruciulița de martir în mâna dreaptă
19. (323) Sf. Dia ѕї·сѣѣы дїа cuvios în picioare, cu un sul strâns în mâini
20. (324) „Ridicarea în /car de/ flăcări a Sf. Proroc Ilie” кѣ ѡгненосноє въсхожденїе·проро(к)·илиа Sf. Ilie în căruța condusă de un înger călare pe unul dintre cei doi cai¹²⁰
21. (325) „Sf. Simion nebunul și Ion” кѣ сѣѣы·симїон(н) гаро(д)вї и їѡнь· cuviosul Simeon, nebun pentru Hristos și Ioan Pustnicul în picioare, cu suluri strânse în mâna dreaptă
22. (326) Sf. Maria Magdalena кѣ сѣѣа·марїа магьдали(н)[а] în picioare, cu crucea de martir în mâna dreaptă
23. (327) „Aducerea moaștelor Sf. Foca” кї прѣнесенїе·моце(м)·сѣѣо·фокы într-o raclă purtată pe umeri de trei preoți
24. (328) Sf. Hristina кѣ·сѣѣа хрїстїна căzută în genunchi cu mâinile legate, străpunsă cu două sulițe în spate

Peretele de nord, registrul al X-lea

25. (329) „Sf. Ana mama Născătoarei de Dumnezeu” кѣ·сѣѣа анна/ мѣи бїци în picioare¹²¹
26. (330) Sf. Ermolae și cei împreună cu el кѣ сѣѣы ермо(л)¹²²·и(ж) сѣѣ н(м) decapitarea a trei mucenici
27. (331) Sf. Panteleimon кѣ сѣѣы пантелеїмо(н)¹²³ mucenicul doctor fără de arginți decapitat

Glaful ușii, intrados arc parte vestică

28. (332) Sf. Ap. Prohor în foc, cu cruciulița de martir în mâna dreaptă

Glaful ușii, intrados arc parte estică

29. (333) Sf. Mc Calinic кѣ... în foc, cu cruciulița de martir în mâna dreaptă

Glaful ușii, timpan

Sf. Arhanghel Gavriil ар(х) гвл bust, cu sabia scoasă din teacă în mâna dreaptă

Peretele de nord, registrul al X-lea (în continuare)

30. (334) Sf. Sila, Sf. Siluan л̄ сѣѣы сила сѣѣы силаомь¹²⁴ cei doi apostoli în picioare, cu suluri strânse în mâna dreaptă
31. (335) Sf. Evdochim л̄ сѣѣы евдоки(м) Dreptul Evdochim în picioare cu toiag în mâna dreaptă

Peretele de est, registrul al XII-lea (registrul inferior cu sfinți în picioare)

Luna August [мс]ца [авг]с[с]та Semnul începutului de lună, o semilună, este inclus în prima scenă, inscripția parțial distrusă este scrisă în interiorul semilunii.

1. (336) Sf. Macabei Eleazar, Solomon, și copiii Antonie, Avim, Gurie, Eleazar, Evsevona, Samona, Marcel [а] сѣѣы(х) макакеи·елизарь¹²⁵·соломонї(д)¹²⁶·и ч(д)а·антонї(н)¹²⁷·авїмь·гсрїе·елиазарь·евсо(н)¹²⁸·само(н)·марке(л)· cu cruciulițe de martiri în mâini
2. (337) Sf. Ștefan кѣ·сѣѣы с(т)ефань· diacon cu cădelniță și chivot în mâini

¹¹⁹ Calendarul ortodox român – Atinoghen, rus – Афиноген (unde ф este reflexul sunetului θ din greacă), bg. – Атиноген.

¹²⁰ Ca la Probota, Suceava – Sf. Gheorghe ; la Dobrovăț, Snagov, Tismana și Sucevița îi aruncă cojocul perorocului Elisei.

¹²¹ Ca la Probota, Suceava – Sf. Gheorghe, Moldovița și Bucovăț; la Cozia, Dobrovăț, Neamț și Sucevița – *Adormirea Sf. Ana*.

¹²² În loc de ермо(л) ае.

¹²³ În loc de пантелеїмо(н)/пантелемо(н).

¹²⁴ În loc de силаомь. Zugravul a făcut o confuzie cu toponimul biblic силаомь.

¹²⁵ În loc de елиазарь.

¹²⁶ În loc de соломонїа.

¹²⁷ În loc de антонїе.

¹²⁸ În loc de евсевона.

3. (338) Sf. Dalmat $\tilde{\Gamma} \cdot \text{CTY} \tilde{\Delta} \text{ЛМАН(Т)Ъ}^{129}$ cuvios cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: $\text{Ц} \cdot \text{КЛОМ/Г} \cdot \text{ДРОЕМ/ [ИМ]АТИ ВЪЗДР/Г} \cdot \text{ЖАНІЮ/ ЛАСКРО}$ „(Cu) toată înțelepciunea să să fii reținut”
4. (339) Sf. Evdochia $\tilde{\Delta} \cdot \text{СТАА ЕВДОКІА}$ cu cruciulița de martir în mâna dreaptă

Peretele de sud, registrul al XI-lea

5. (340) Sf. Evsignie $\tilde{\Gamma} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ЕВСИГНІЕ}}^{130}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
6. (341) „Schimbarea la Față a Domnului”; Iisus Hristos, Ilie și Moise $\tilde{\text{С}} \cdot \text{ПР} \cdot \text{К} \cdot \text{В} \cdot \text{В} \cdot \text{Р} \cdot \text{А} \cdot \text{Ж} \cdot \text{Е} \cdot \text{НІЕ} \text{Г(С)НІЕ/ ІЛІА}$ $\tilde{\Gamma} \cdot \text{С} \tilde{\text{Х}} \cdot \text{МОИ(С)}$ compoziția obișnuită

Glaful ușii, latura estică

7. (342) Sf. Dometie $\tilde{\text{З}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ДОМЕ(Н)ТІЕ}}^{131}$ persul, cuvios cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: $\text{ТРИ Д} \cdot \text{КЛА/ В} \cdot \text{В} \cdot \text{З} \cdot \text{Н} \cdot \text{ЕН/АВИД[К]} \cdot \text{ВО/ГА ТА Л(Ж)Г} \cdot \text{ВА/СТАРА ВЛ(А)Г} \cdot \text{[...]/ШАГЖ Д} \cdot \text{КЛА}$ „Trei fapte vechi nu sunt pe placul lui Dumnezeu: minciuna desfrânarea”¹³² [...] ?
8. (343) Sf. Emilian $\tilde{\text{И}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ЕМИЛИА(Н)}}$ Mărturisitorul, episcopul Cizicului, cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Glaful ușii, latura vestică

9. (344) Sf. Ap. Matia $\tilde{\text{Ф}} \cdot \text{CTY} \cdot \text{АП(С)Л} \cdot \text{МАФЕ(И)}^{133}$ (sic!) cu un sul strâns în mâna stângă
10. (345) Sf. Lavrentie $\tilde{\Gamma} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ЛАВРЕ(Н)ТІЕ}}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă

Peretele de sud, registrul al XI-lea (în continuare)

11. (346) Sf. Evplu $\tilde{\text{А}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ЕВЛА}}^{134}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
12. (347) Sf. Fotie $\tilde{\text{В}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ФОТІЕ}}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă

Peretele de vest, registrul al XII-lea

13. (348) Sf. Maxim $\tilde{\Gamma} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{МАЖМЪ}}$ Mărturisitorul cuvios cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: $\text{ЖМРТВЫ/ СИ ПЛГ} \cdot \text{ТЕ СКА/М} \cdot \text{Г} \cdot \text{ДРО/ВАНИІА}$ „Fii mort trupului, înțelepciune”
14. (349) Sf. Proroc Mihea $\tilde{\text{Д}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{МИХЕА}}$ cu un sul desfăcut în mâna dreaptă; pe sul: $\text{СЕ (А)НІЕ/ ГР} \cdot \text{К} \cdot \text{ДЕТ/Ъ И ЗАВ} \cdot \text{К/ЦАЕТ/Ъ ЗАВ} \cdot \text{КТ/Ъ НОВЪ}$ „Iată vin zile și voi încheia legământ nou” (*Jeremia 31. 31*)
15. (350) „Adormirea Născătoarei de Dumnezeu” $\tilde{\text{І}} \cdot \text{С} \tilde{\text{З}} \cdot \text{П} \cdot \text{Е} \cdot \text{НІЕ} \text{В} \cdot \text{Ц} \cdot \text{И/ І} \cdot \text{С} \tilde{\text{Х}} \cdot \text{М} \cdot \text{И} \cdot \text{Р} \cdot \text{С} \cdot \text{Х}$ compoziția obișnuită
16. (351) Sf. Diomid $\tilde{\text{З}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ДИМОН(А)}}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
17. (352) Sf. Miron $\tilde{\text{З}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{МИРО(Н)}}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
18. (353) Sf. Flor $\tilde{\text{И}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ФЛОРЪ}}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
19. (354) Sf. Andrei [Stratilat] $\tilde{\text{Ф}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{АНДРЕИ}}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
20. (355) Sf. Samuel $\tilde{\text{К}} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{САМОН(А)}}$ ¹³⁵ prorocul cu un sul strâns în mâna dreaptă
21. (356) Ap. Tadeu $\tilde{\text{КА}} \cdot \text{АП(С)Л} \cdot \text{ФАДЕН}}^{136}$ cu un sul strâns în mâna stângă
22. (357) Sf. Agatonic $\tilde{\text{К}} \cdot \text{В} \cdot \text{CTY} \cdot \text{АГАФОНИК}$ în veșmânt bogat, cu cruciulița în mâna dreaptă
23. (358) Sf. Eutihie¹³⁷ $\tilde{\text{К}} \cdot \text{Г} \cdot \text{CTY} \tilde{\text{ЕВТИХІЕ}}$ episcop cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

¹²⁹ În loc de $\tilde{\text{ДАЛМАТ}}$.

¹³⁰ În loc de $\tilde{\text{ЕВСИГНІЕ}}$.

¹³¹ În loc de $\tilde{\text{ДОМЕТІЕ}}$.

¹³² Același text ca pe sulul Sf. Patapie (8 dec.).

¹³³ În loc de $\tilde{\text{МАФНА}}$.

¹³⁴ În loc de $\tilde{\text{ЕВЛЪ}}$.

¹³⁵ În loc de $\tilde{\text{САМОН(А)}}$.

¹³⁶ În loc de $\tilde{\text{ФАДЕС}}$.

¹³⁷ Un episcop cu numele de Eutihie este comemorat în 16 august. La Cozia – decapitarea Sf. Calinic, patriarhul Constantinopolului; la Dobrovăț, Suceava – Sf. Gheorghe(?), Neamț (?), Roman, Bucovăț – mucenicul Lup, singur sau împreună cu cei care au murit cu el; la Probota – ap. Stahie prăznuit la 31 octombrie; la Tismana – mc. Irineu și cei care au murit împreună cu el; la Sucevița – martiriul mc. Eutihie.

Peretele de nord, registrul al XI-lea

24. (359) Ap. Bartolomeu $\tilde{\kappa}\tilde{\delta}\cdot\tilde{\alpha}\tilde{\pi}(\tilde{\epsilon})\tilde{\lambda}\tilde{\nu}$ $\tilde{\nu}\tilde{\alpha}\tilde{\rho}\tilde{\phi}\tilde{\omega}(\tilde{\lambda})\tilde{\omega}\tilde{\mu}\tilde{\epsilon}\tilde{\iota}\tilde{\nu}$ cu un sul strâns în mâna stângă
25. (360) Ap. Tit $\tilde{\kappa}\tilde{\epsilon}\cdot\tilde{\alpha}\tilde{\pi}(\tilde{\epsilon})\tilde{\lambda}\tilde{\nu}$ $\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\kappa}\cdot$ cu un sul strâns în mâna stângă
26. (361) Sf. Andrian¹³⁸ $\tilde{\kappa}\tilde{\varsigma}\cdot\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\nu}$ $\tilde{\alpha}\tilde{\nu}\tilde{\delta}\tilde{\rho}\tilde{\epsilon}\tilde{\lambda}(\tilde{\nu})$ în veșmânt bogat, cu cruciuliță în mâna dreaptă

Glaful ușii, latura vestică

27. (362) Sf. Pimen $\tilde{\kappa}\tilde{\alpha}\cdot\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\nu}$ $\tilde{\pi}\tilde{\iota}\tilde{\mu}\tilde{\epsilon}(\tilde{\nu})$ cuvios cu un sul strâns în mâna stângă
28. (363) Moise Maurul¹³⁹ $\tilde{\kappa}\tilde{\iota}$... cuvios orant

Glaful ușii, latura estică

29. (364) Tăierea capului Sf. Ioan Botezătorul $[\tilde{\kappa}\tilde{\phi}]$ $\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ $\tilde{\iota}\tilde{\omega}\tilde{\nu}\tilde{\alpha}$ Sf. Ioan în picioare, ușor aplecat ținându-și capul într-un vas, călăul ștergându-și sabia de sânge
30. (365) Sf. Pavel cel Nou $\tilde{\lambda}\cdot\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\nu}$ $\tilde{\pi}\tilde{\alpha}\tilde{\nu}\tilde{\epsilon}(\tilde{\lambda})$ $\tilde{\nu}\tilde{\omega}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\iota}$ patriarhul Constantinopolului cu Evanghelia în mâna stângă, binecuvântând

Peretele de nord, registrul al XI-lea (în continuare)

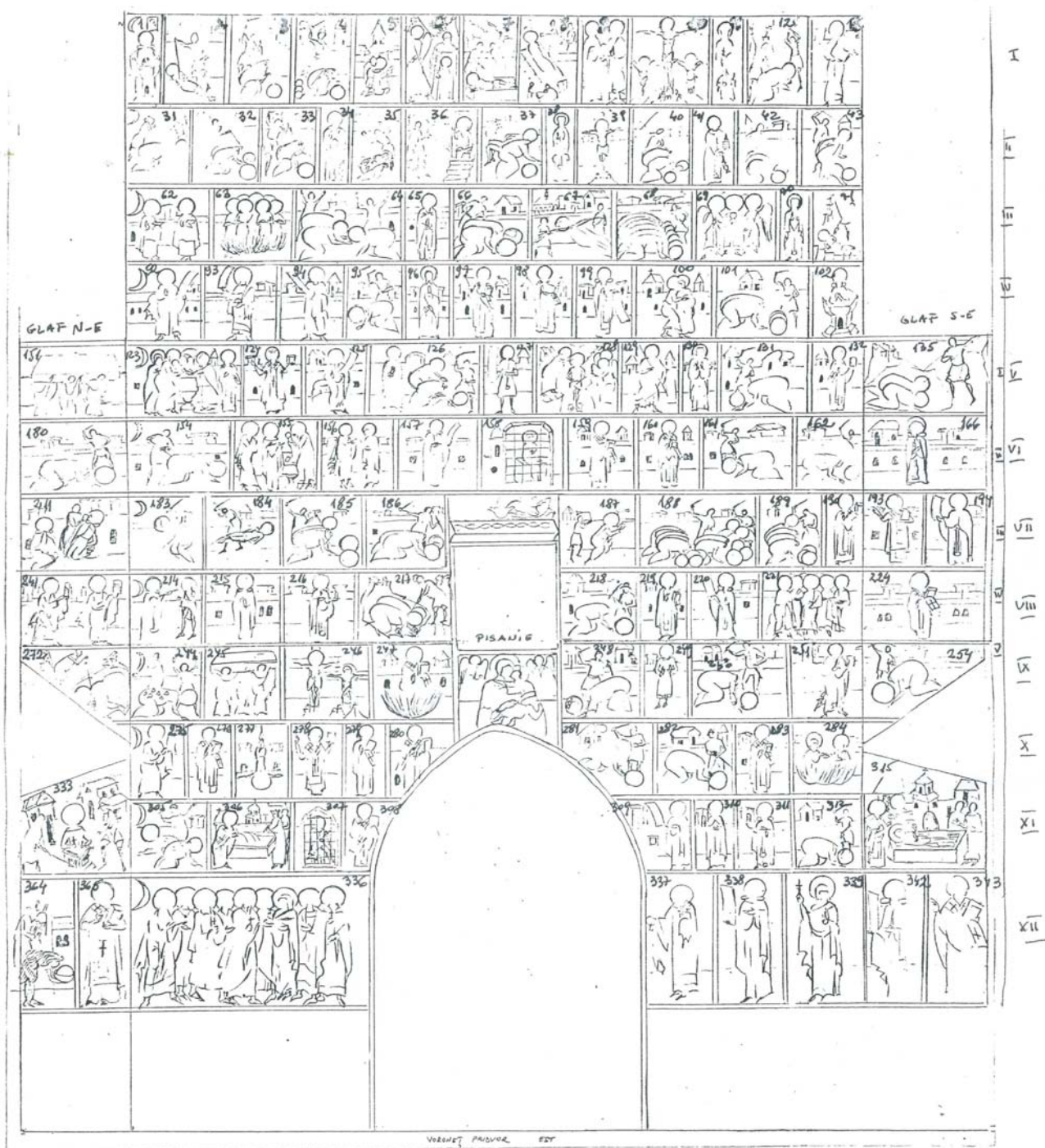
31. (366) „Așezarea [în raclă] a cinstitului brâu” $\tilde{\lambda}\tilde{\alpha}$ $\tilde{\rho}\tilde{\omega}\tilde{\lambda}\tilde{\omega}\tilde{\kappa}\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\epsilon}$ $\tilde{\epsilon}\tilde{\varsigma}\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}\tilde{\alpha}\tilde{\rho}\tilde{\omega}$ $\tilde{\rho}\tilde{\omega}\tilde{\lambda}\tilde{\alpha}$ vindecarea miraculoasă a împărătesei Zoe cu ajutorul brâului Maicii Domnului, în prezența împăratului Leon cel Înțelept și a patriarhului Constantinopolului

În continuarea *Menologului*, dar fără să facă parte din el:

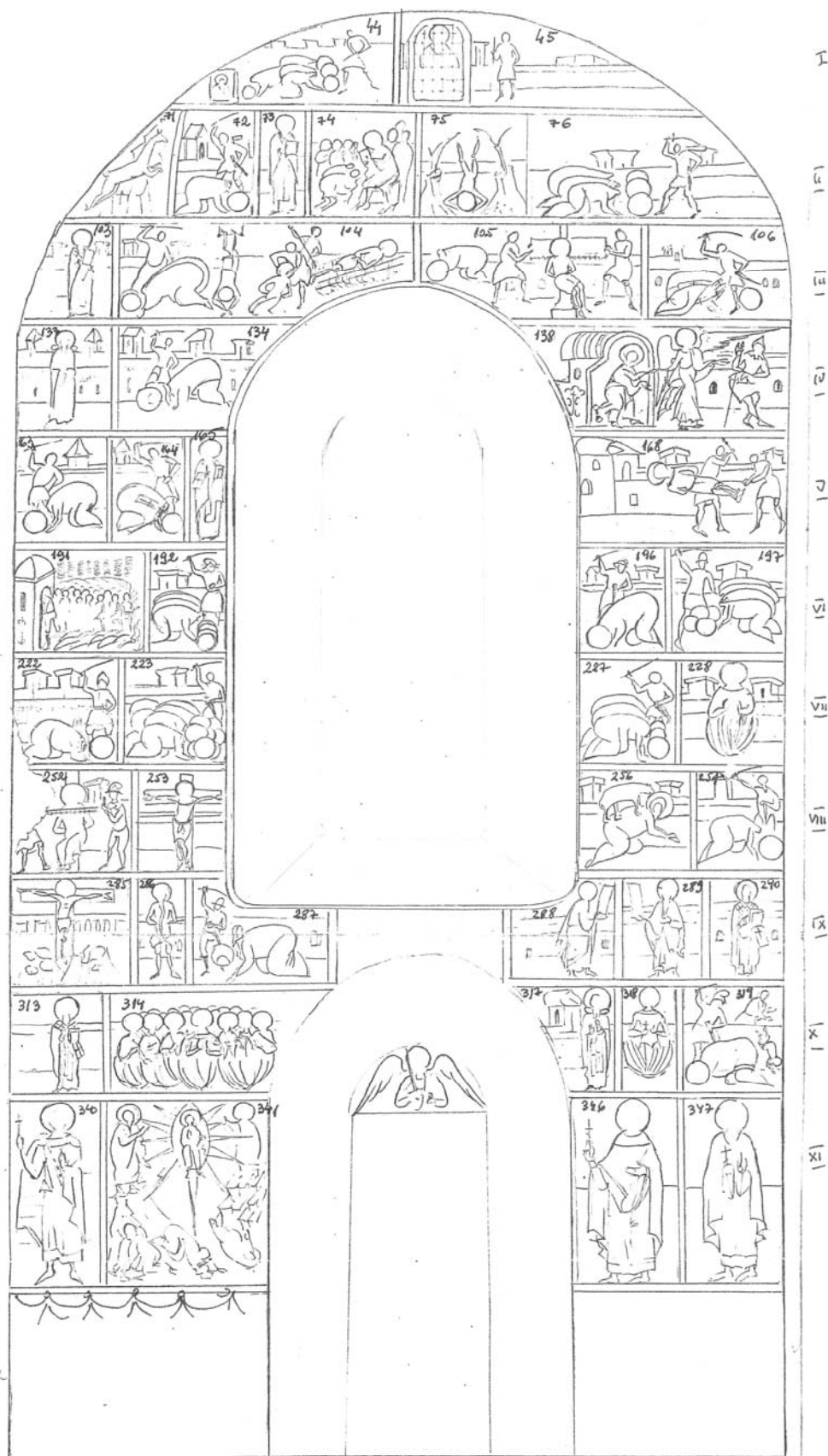
- (367) Daniil Sihastrul $\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\iota}\tilde{\nu}$ $\tilde{\delta}\tilde{\alpha}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\iota}\tilde{\lambda}$ cuvios cu un sul desfăcut în mâna stângă și sprijinit pe toiag cu dreapta; pe sul: $\tilde{\tau}$ $\tilde{\rho}\tilde{\��}\tilde{\iota}\tilde{\delta}\tilde{\kappa}\tilde{\tau}\tilde{\epsilon}$ $\tilde{\epsilon}\tilde{\alpha}(\tilde{\delta})\tilde{\alpha}$ $\tilde{\mu}\tilde{\omega}\tilde{\alpha}$ $\tilde{\rho}\tilde{\omega}\tilde{\varsigma}\tilde{\lambda}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\tau}\tilde{\epsilon}$ $\tilde{\mu}/\tilde{\lambda}$ $\tilde{\nu}\tilde{\alpha}\tilde{\varsigma}\tilde{\chi}/\tilde{\alpha}$ $\tilde{\nu}\tilde{\iota}$ $\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\rho}\tilde{\alpha}/\tilde{\chi}\tilde{\varsigma}$ $\tilde{\nu}\tilde{\omega}\tilde{\kappa}[\tilde{\iota}\tilde{\iota}]$ „Veniți copii, ascultați-mă pe mine, frica Domnului vă voi învăța pe voi” (*Ps 33. 11*). Un text asemănător a fost scris pe sulul lui Daniil pictat la exterior: $\tilde{\rho}\tilde{\��}\tilde{\iota}\tilde{\delta}\tilde{\kappa}\tilde{\tau}\tilde{\epsilon}$ $\tilde{\epsilon}\tilde{\alpha}(\tilde{\delta})\tilde{\alpha}$ $\tilde{\rho}\tilde{\omega}\tilde{\varsigma}\tilde{\lambda}\tilde{\iota}\tilde{\nu}\tilde{\tau}\tilde{\epsilon}/$ $\tilde{\mu}\tilde{\epsilon}\tilde{\nu}$ $\tilde{\alpha}$ $\tilde{\varsigma}\tilde{\chi}\tilde{\alpha}$ $\tilde{\nu}\tilde{\iota}/\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\rho}\tilde{\alpha}\tilde{\chi}\tilde{\varsigma}$ $\tilde{\omega}/\tilde{\epsilon}\tilde{\rho}\tilde{\omega}\tilde{\nu}\tilde{\iota}\tilde{\omega}$ $\tilde{\kappa}\tilde{\tau}\tilde{\omega}$ $\tilde{\epsilon}\tilde{\varsigma}\tilde{\tau}\tilde{\nu}$ $\tilde{\epsilon}\tilde{\tau}\tilde{\lambda}\tilde{\nu}$ „Veniți, copii, ascultați-mă, eu vă voi învăța frica de Domnul. Ce este omul?”

¹³⁸ Forma veche românească pentru Adrian, probabil, o contaminare cu Andrei.

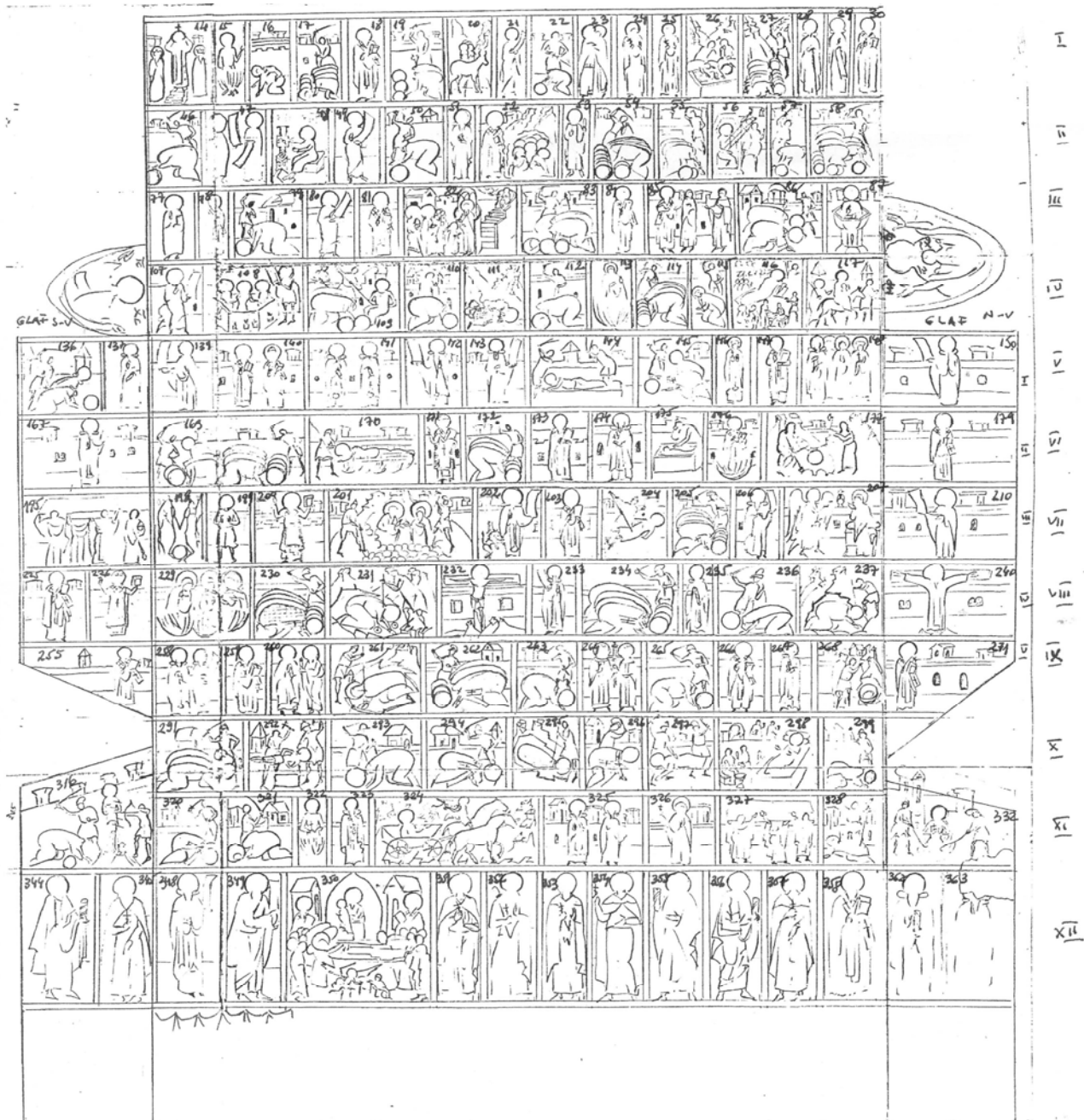
¹³⁹ Moise Etiopianul, monah în Schit, Egipt. Slavii îl numesc Maurul; rus., bg. Мурин.

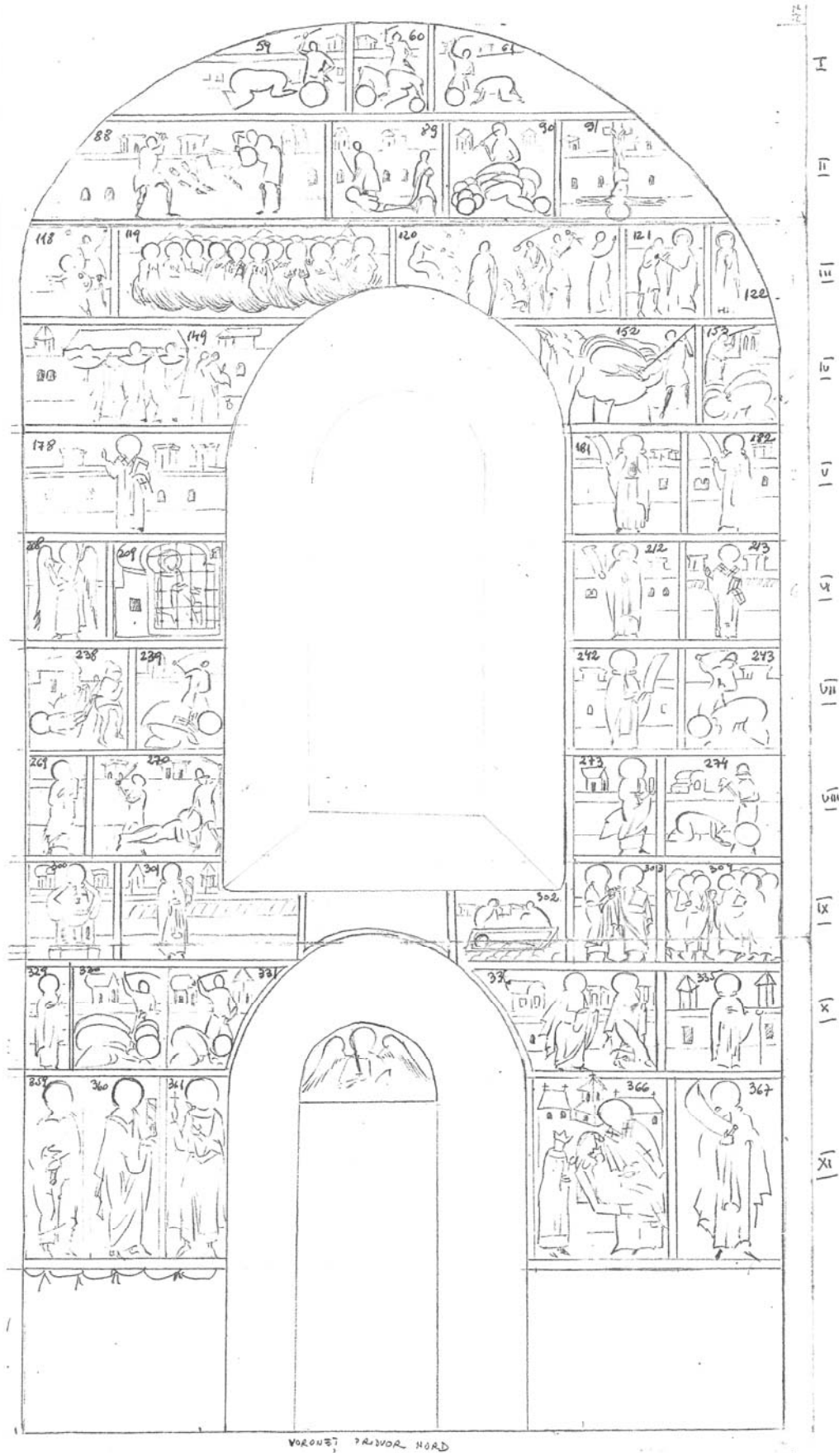
Pl. I. Voroneț. Exonartex. Desfășurarea programului iconografic, perete est (desen: M. Buculei).

Pl. II. Voroneț. Exonartex. Desfășurarea programului iconografic, perete sud (desen: M. Buculei).

Pl. III. Voroneț. Exonartex. Desfășurarea programului iconografic, perete vest (desen: M. Buculei).

Pl. IV. Voroneț. Exonartex. Desfășurarea programului iconografic, perete nord (desen: M. Buculei).